

Baptismi fontem veniunt, ibique alie ceremonie, & ritus adhibentur, ex quibus Christiane religionis summam licet cognoscere. Sacerdos enim, ter conceptis verbis, eum, qui baptizandus est, interrogat: Abrenuncias Satane, & omnibus operibus ejus, & omnibus pompis ejus? At ille, aut ejus nomine patrius, ad singulas interrogationes, respondet, Abrenuncio. Igitur qui Christo nomen daturus est, hoc primam sancte, & religiosè polliceri debet, se diabolum, & mundum deserere, ac nullum unquam tempus fore, in quo utrumque veluti hostem terribilissimum, non detestetur. Post hæc, oleo catechumenorum baptizandum inungitur in pectore, & inter scapulas. In pectore quidem, ut per Spiritus Sancti donum abjiciat errorem, & ignorantiam, & suscipiat fidem rectam: quia justus ex fide vivit. Inter scapulas autem, ut per Spiritus Sancti gratiam, excutiat negligentiam, & torporem, ac bonam operationem exerceat: quia fides sine operibus mortua est. Deinde ad ipsum Baptismi fontem consistens, interrogatur à Sacerdote hoc modo: Credis in Deum Patrem omnipotentem? Cui ille respondet, Credo. Atque ita deinceps de reliquis Symboli articulis rogatus, fidem suam solemnè religione profitetur, quibus sanè duabus sponcionibus omnem Christiane legis vim, & disciplinam contineri perspicuum est. Sed cum jam Baptismum administrare oportet, querit Sacerdos ab eo, qui baptizandus est, Num baptizari velit? quo quidem per se, vel ejus nomine, si infans sit, paterno annuente, statim in nomine Patris, & Filii,

& Spiritus Sancti, salutari aqua eum abluit. Quemadmodum enim homo sua voluntate serpenti obediens, meritò damnatus est: ita Dominus neminem ad suorum numerum, nisi voluntarium militem, adscribi voluit, ut divinis jussis spontè obtemperans, æternam salutem consequeretur. Jam postquam Baptismus absolutus est, Sacerdos summam baptizati verticem Christimate perungit: ut intelligat, se ab eo die Christo capiti tamquam membrum conjunctum esse, atque ejus corpori insitum, & ea re Christianum à Christo, Christum verò à chrimate appellari. Quid verò chrima significet, ex iis satis intelligi, quæ tunc Sacerdos orat, D. Ambrosius testatur. Induit postea Sacerdos baptizatum veste alba, dicens: Accipe vestem candidam, quam immaculatam perferas ante tribunal Domini nostri Jesu Christi, ut habeas vitam æternam. Infantibus verò, qui vestitu non utuntur, iisdem verbis album sudariolum datur: quo symbolo significari Sancti Patres docent, tum resurrectionis gloriam, ad quam per Baptismum nascimur, tum nitorem, & pulchritudinem, qua, dilutis peccatorum maculis, anima in Baptismo ornatur: tum innocentiam, atque integritatem, quam in omni vita baptizatus servare debet. Et deinde cereus ardens in manum traditur, qui ostendit, fidem charitate inflammatam, quam in Baptismo accepit, bonorum operum studio aleendam, atque augendam esse. Ad extremum verò nomen baptizato imponitur, quod quidem ab aliquo sumendum est, qui, propter excellentem animi pietatem, & religionem in

D. Am-
bros.

sancto-

sanctorum numerum relatus est, ita enim facilè fiet, ut quisvis nominis similitudine, ad virtutis, & sanctitatis imitationem excitetur; ac præterea, quem imitari studeat, eum quoque precetur, & speret sibi advocatum ad salutem tum animi, tum corporis defendendam venturum esse. Quare reprehendendi sunt, qui gentilium nomina, & eorum præcipuè, qui omnium sceleratissimi fuerunt, tam diligenter consecrantur; & pueris imponunt: cum ex eo intelligi possit, quanti Christiane pietatis studium faciendum existimant, qui impiorum hominum memoria tantopere delectari videntur, ut velint fidelium aures hujusmodi profanis nominibus undique circumsonare. Hæc de Baptismi Sacramento si à Pastoribus explanata fuerint, nihil eorum ferè prætermisum esse videbitur, quæ ad hanc cognitionem maximè pertinere existimanda sunt. Demonstratum est enim, quid ipsum Baptismi nomen significet, quæ sit ejus natura, & substantia; tum ex quibus partibus constet. Dictum est, à quo institutus fuerit; qui ministri ad conficiendum Sacramentum necessarii sint; quosvè tamquam pedagogos ad sustentandam baptizati imbecillitatem adhibere oporteat. Traditum est etiam, quibus & quemadmodum animo affectis Baptismus administrari debeat; quæ sit ejus virtus, & efficientia: postremò, qui ritus, & ceremonie serventur, quantum proposita ratio postulabat, satis copiosè explicatum est. Quæ omnia ob eam præcipuè causam docenda esse Pastores meminerint, ut fideles in hac cura, & cogitatione per-

petuè versentur; ut in iis, quæ adeò sanctè, & religiosè sponderunt, cum Baptismo initiati sunt, fidem servent, atque eam vitam insituant, quæ sanctissime Christiani nominis professioni respondeat.

DE CONFIRMATIONIS Sacramento.

Si in Sacramento Confirmationis explicando Pastorum diligentia requirenda umquam fuit, nunc certè opus est illud quàm maximè illustrare, cum in Sancta Dei Ecclesia hoc Sacramentum à multis omninò prætermittatur, paucissimi verò sint, qui divine gratiæ fructum, quem debent, ex eo capere studeant. Quare fideles ita de hujus Sacramenti natura, vi, dignitate, tum in die Pentecostes, quo præcipuè die administrari solet, tum aliis etiam diebus, cum id Pastores commodè fieri posse judicaverint, docendi erunt, ut intelligant, non solum negligendum non esse, sed summa cum pietate, & religione suscipiendum, ne ipsorum culpa, maximoque malo eveniat, ut frustra in eos divinum hoc beneficium collatum esse videatur. Sed ut à nomine initium sumatur, Confirmationem ab Ecclesia hoc Sacramentum idcirco vocari, docendum est; quoniam, qui baptizatus est, cum ab Episcopo sacro chrimate ungitur, additis solemnibus illis verbis, Signo te signo crucis, & confirmo te chrimate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nisi aliud Sacramenti efficientiam impediatur, novæ virtutis robore firmior, atque adeò perfectus Christi miles

Q
esse

Gal. 3.

Jacob.

2.

esse incipit. In Confirmatione autem veram, & propriam Sacramenti rationem Catholica Ecclesia semper agnovit: quod & Melchisedes Pontifex, & plures etiam alii sanctissimi, & vetustissimi Pontifices aperte declarant. Ac Sacerdos Clemens ejus veritatis doctrinam graviori sententia comprobare non potuit, sit enim: Omnibus festinandum est sine mora renasci Deo, & demum ab Episcopo consignari, id est, septiformem gratiam Spiritus Sancti percipere: cum aliqui perfectus Christianus nequaquam esse possit is, qui injuria, & voluntate, non autem necessitate compulsus, hoc Sacramentum pretermiserit, ut à Beato Petro accipimus, & ceteri Apostoli, precipiente Domino, docuerunt. Hanc verò eandem fidem doctrina sua confirmarunt, qui eodem spiritu pleni pro Christo sanguinem profuderunt, Urbanus, Fabianus, Eusebius, Romani Pontifices, quemadmodum ex eorum decretis licet perspicere. Accedit præterea Sanctorum Patrum consentiens auctoritas: inter quos Dionysius Areopagita, Athenarum Episcopus, eum diceret, quæ ratione hoc sacramentum unguentum conficere, eoque uti oportet, ita inquit: Baptizatum Sacerdotes induunt veste congrua munditia, ut ad Pontificem ducant: ille verò sacro, atque prorsus divino unguento baptizatum signans, sacratissima communionis participem facit. Eusebius quoque Cæsariensis tantum hunc Sacramentum tribuit, ut dicere non dubitavit, Novatum hereticum Spiritum Sanctum promereri non potuisse, quia, cum baptizatus esset, in gravi ægritudine signaculo Chris-

S. Melchised.
S. Cle-
mens
papa.

S. Dionys.

Euse-
bius Cæsariensis.

mati non est signatus. Sed clarissima habemus hujus rei testimonia tum à D. Ambrosio in eo libro, quem de iis, qui initiatur, inscripsit; tum à D. Augustino in libris, quos adversus Petilianum Donatistæ Epistolæ edidit: quorum uterque adeò de hujus Sacramenti veritate nihil dubitari posse existimavit, ut eam Scripturæ etiam locis doceat, ac confirmet. Quare aliter quidem verba illa Apostoli, Nolite contristare Spiritum Sanctum Dei, in quo signati estis; alter verò, quod in psalmis legitur, Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron; tem illud ejusdem Apostoli, Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis, ad Confirmationis Sacramentum referri testatus est. Quamvis autem à Melchisede dictum sit, Baptisium Confirmationis maxime conjunctum esse; non idem tamen Sacramentum, sed ab altero longè disjunctum existimandum est; constat enim, varietatem gratiæ, quam singula Sacramenta tribuunt, & rei sensibus subjectæ, quæ ipsam gratiam significat, efficere, ut varia quoque & diversa Sacramenta sint. Cum igitur Baptismi gratia homines in novam vitam gignantur; Confirmationis autem Sacramento, qui jam geniti sunt, viri evadant; evadentis, quæ erant parvuli; satis intelligitur, quantum in naturali vitæ generatio ab incremento distat, tantumdem inter se differre Baptisium, qui regenerandi vim habet, & Confirmationem, cujus virtute fideles auferunt, & perfectum animi robur assumunt. Præterea, quoniam novum atque distinctum

S. Ambrosius.
D. Augustinus.

Eph. 4.

Psalms.
132.

Rom. 5.

S. Melchised.
papa.

1. Cor.
13.

distinctum Sacramenti genus constituendum est, ubi animus in novam aliquam difficultatem incurrit, facile perspicitur potest, quemadmodum Baptismi gratia ad mentem fide informandam indigentibus, ita etiam maxime conducere, & fidelium animos alia gratia confirmari, ut nullo penarum, suppliciorum mortis periculo, aut metu à veræ fidei confessione deterreantur; quod quidem cum sacro Confirmationis charismate efficiatur, ex eo aperte colligitur, hujus Sacramenti rationem à Baptismo diversam esse. Quare Melchisedes Pontifex utriusque discrimen accurata oratione persequitur, ita scribens: In Baptismate homo ad militiam recipitur, & in Confirmatione coarmatur ad pugnam. In fonte Baptismatis Spiritus Sanctus plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione autem perfectionem ad gratiam ministrat: in Baptismo regeneramur ad vitam, post Baptisium ad pugnam confirmamur: in Baptismo abluimur, post Baptisium roboramur: regeneratio per se salvat in pace Baptisium recipientes, Confirmatio armat, atque instruit ad agones. Verùm hæc jam non solum ab aliis Conciliis tradita, sed præcipue à Sacra Synodo Tridentina decreta sunt, ut jam de iis non solum aliter sentire, sed ne dubitare quidem ulla modo liceat.

Quoniam verò supra demonstratum est, quam necessarium esset communiter de omnibus Sacramentis docere, à quoniam ortum habuerint, idem etiam de Confirmatione tradere oportet, ut fideles hujus Sacramenti sanctitate magis afficiantur. Igitur à Pastoribus ex-

S. Melchised.
papa.

Conc.
Trid.

De origine, auctore, materia, & forma Sacramenti Confirmationis

est, Christum Dominum non solum ejus auctorem fuisse, sed à Sancto Fabiano Pontifice Romano teste, Chrismatitis ritum, & verba, quibus in ejus administratione Catholica Ecclesia utitur, præcepisse: quod quidem si facile probari poterit, qui Confirmationis Sacramentum esse constituentur; cum sacra omnia mysteria humanæ naturæ vires spernent, nec ab alio, quam à Deo possint institui. Jam verò, quæ sint ejus partes, ac primum quidem de materia dicendum est. Hæc autem Chrisma appellatur: quo nomine à Grecis accepto, etiam profani scriptores quodlibet unguenti genus significant: illud tamen, qui res divinas tradunt, communi loquendi consuetudine ad illud tantummodo unguentum accommodarunt, quod ex oleo, & balsamo, solemniter Episcopi consecratione conficitur. Quare duæ res corporeæ permixtæ Confirmationis materia prebent: quæ quidem diversarum rerum compositio, quemadmodum multiplicem Spiritus Sancti gratiam, quæ confirmatis tribuitur, declarat, ita etiam ipsius Sacramenti excellentiam satis ostendit. Quod autem ea sit hujus Sacramenti materia, cum Sancta Ecclesia, & Concilia perpetuò docuerunt, tum à Sancto Dionysio, & compluribus aliis gravissimis Patribus traditum est, in primisque à Fabiano Pontifice, qui Apostolos Chrismatitis consecutionem à Domino accepisse, nobisque reliquisse testatus est. Neque verò ulla alia materia, quam Chrismatitis, aptior videri poterat ad illud declarandum, quod hoc Sacramentum efficitur. Oleum enim, quod pingue sit,

S. Fabiano
papa.

S. Dionysius.
S. Fabiano
papa.

& natura sua manet, ac diffusat, gratie plenitudinem exprimit, quae per Spiritum Sanctum à Christo capite in alios redundat, atque effunditur, sicut unguentum, quod descendit in barbam Aaron, usque in oram vestimenti eius: Unxit enim eum Deus oleo lactitiae prae consortibus suis; ac de plenitudine eius nos omnes accepimus. Balsamum verò, cuius odoratus iucundissimus est, quid aliud significat, quam fideles, cum Sacramento Confirmationis perficiuntur, eam virtutum omnium suavitatem effundere, ut illud Apostoli queant dicere: Christi bonus odor sumus Deo? Habet praeterea balsamum eam vim, ut, quidquid eo circumlitum fuerit, putrescere non sinat, quod quidem ad huius Sacramenti virtutem significandam valde accommodatum videtur; cum plane constat, fidelium animos celesti gratia, quae in Confirmatione tribuitur, preparatos, facile à scelerum contagione defendi posse. Consecratur autem Christus solemnibus caeremoniis ab Episcopo. Ita enim Salvatorem nostrum docuisse in extrema cena, cum Christum; conficiendi rationem Aposto-

S. Fa-
lian.

Papa.

Joan. 3.

deinceps vi sanctificandi praedita esset, quare dictam à Sancto Chrysostomo: Aqua Baptismi purgare peccata credentium non posset, nisi tacta Domini corporis sanctificata fuisset. Quoniam igitur Dominus hanc Confirmationis materiam usu ipso, & tractatione non sacrauit, necessarium est, ut sanctis, & religionis praecationibus comeretur; neque ad alium ea confectio, nisi ad Episcopum pertinere potest, qui ejusdem Sacramenti ordinarius minister institutus est. Sed explicanda erit praeterea altera pars, ex qua Sacramentum constituitur, forma scilicet, & verba, quae ad sacram unctionem adhibentur; monendique fideles, ut in hoc Sacramento suscipiendo, tunc maxime, cum ea pronuntiarum animadvertunt, ad pietatem, fidem, & religionem animos excitent, ne quid celesti gratiae impedimentum esse possit. His igitur verbis Confirmationis forma absolvitur: **SIGNO TE CHRISMATE SALUTIS, IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS SANCTI.** Sed tamen, si ad veritatem, rationem quoque reveocemus, idem facile probari potest; etenim Sacramenti forma ea omnia continere debet, quae ipsius Sacramenti naturam, & substantiam explicant. Atqui maxime haec tria in Confirmatione observanda sunt, divina potestas, quae ut principalis causa in Sacramento operatur, tum robur animi, & spiritus, quod per sacram unctionem fidelibus ad salutem tribuitur; deinde signum quo notatur is, qui in certamine Christianae militiae descensusus est. Ac primum quidem verba illa, In nomine Patris, & Filii, & Spi-

S. Chry-
sost.

ritus Sancti, quae extremo loco posita sunt: alterum ea, Confirmate Chrismate salutis, quae in medio sunt: tertium, quae in principio formae locantur: Signo te signo crucis, satis declarant. Quamquam, si etiam ratione aliqua probari non possit; haec esse huius Sacramenti veram, & absolutam formam, Ecclesiae Catholicae auctoritas, cujus magisterio ita semper docti fuimus, non patitur, nos ea de re quidquam dubitare.

Quis
propri-
um Sa-
cramen-
ti Con-
firmatio-
nis mi-
nister,
& de pa-
trinis.

Act. 18.

Docere etiam Pastores debent, quibus potissimum huius Sacramenti administratio commissa sit. Nam cum multi sint, ut est apud Prophetam, qui currant, neque tamen mittantur, necesse est, qui tradere, ut fidelis populus Confirmationis Sacramentum, & gratiam consequi possit. Solum itaque Episcopum huius Sacramenti conficiendi ordinarius potestatem habere, sacre litterae ostendunt; nam in Actis Apostolorum legitur, cum Samaria verbum Dei accepisset, Petrum, & Joannem ad eos missos esse, qui oraverant pro ipsis, ut acciperent Spiritum Sanctum: nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant. Quo in loco licet videre, eum, qui baptizaverat, quod tantum esset Diaconus, confirmandi potestatem nullam habuisse, sed munus illud perfectioribus ministris, hoc est Apostolis, reservatum esse. Quin etiam, ubicumque Sacrae Scripturae huius Sacramenti mentionem faciunt, idem observari potest; neque ad eam rem demonstrandam desunt Saactorum Patrum, atque Pontificum, Urbani, Eusebii, Damasi, Inno-

centii, Leonis, clarissima testimonia, quemadmodum ex eorum decretis perspicuum est. Divus quoque Augustinus graviter queritur de corrupta Aegyptiorum, & Alexandrinorum consuetudine, quorum Sacerdotes audebant Confirmationis Sacramentum administrare. Ac jure quidem hoc factum esse, ut ejusmodi munus ad Episcopos deferretur, haec similitudine possunt Pastores declarare. Ut enim in exterridis aedificiis, etsi fabri, qui inferiores ministri sunt, cementa, calcem, ligna, & reliquam materiam parant, atque componunt; absolutio tamen operis ad architectum spectat: ita etiam hoc Sacramentum, quo veluti spirituale aedificium perficitur, à nullo alio, nisi à Summo Sacerdote, administrari opus erat. Additur verò etiam patrum, quemadmodum in Baptismo fieri demonstratum est. Nam, si qui gladiatoriam dimicationem subeunt, alicuius indigent, cuius arte, & consilio doceantur, quibus ictibus, ac petitionibus, salvis ipsis, conficere adversarium possint: quanto magis fideles, cum Sacramento Confirmationis quasi firmisimis armis tecti, ac muniti, in spirituale certamen, cui aeterna salus proposita est, descendunt; ducis, ac monitoris, indigebunt? Recte igitur ad huius quoque Sacramenti administrationem patrum advocandi sunt, quibuscum eadem spiritualis affinitas conjungitur, quae legitima iurisdictione fœdera impedit, ut antea docuimus, cum de patris agetetur, qui ad Baptismum adhibendi sunt. Sed quoniam saepe evenit, ut fideles in hoc Sacramento suscipiendo, aut

Urb.
Papa.
Euse-
bius.
Dama-
sus.
Inno-
cent.
Leo.
D. Au-
gust.

pre-

prepropera festinatione, aut dissoluta quadam negligentia, & cunctatione utuntur, (nam de iis, qui ad eum impietatis gradum venerunt, ut illud contemnere, & aspernari audeant, nihil est quod dicamus) aperiendum est etiam Pastoribus, qui, qua ætate, quo pietatis studio præditi esse debeant, quibus Confirmationem dare oportet. Atque illud in primis docendum est, hoc Sacramentum ejusmodi necessitatem non habere, ut sine eo salvus quis esse non possit; quamquam verò necessarium non est, à nemine tamen præmitti debet: sed potius maxime cavendum est, ne in re sanctitatis plena, per quam nobis divina munera tam largè impertiantur, aliqua negligentia committatur: quod enim omnibus communiter ad confirmationem Deus proposuit, ab omnibus etiam summo studio expetendum est. At Sanctus quidem Lucas, cum admirabilem illam Spiritus Sancti effusionem describeret, ita inquit: Et factus est repente de celo sonus tamquam adveniens spiritus vehementis, & replevit totam domum. Deinde, paucis interjectis, Et repleti sunt omnes Spiritu Sancto. Ex quibus verbis licet intelligere, quoniam domus illa Sanctæ Ecclesiæ figuram, & imaginem gerebat, ad omnes fideles Confirmationis Sacramentum, cujus initium ab eo die ductum est, pertinere. Atque id etiam ex ipsius Sacramenti ratione facile colligitur: illi enim Sacro Chrismate confirmari debent, quibus spirituali incremento opus est, & qui ad perfectum christianæ religionis habitum perducendi sunt, at nulli id non utrimò convenit: ut enim

hoc spectat natura, ut qui in lucem eduntur, adolescant, atque ad perfectam ætatem perveniant; etiam si interdum, quod vult, minus assequatur: ita communis omnium mater Catholica Ecclesia vehementer optat, ut in iis, quos per Baptismum regeneravit, christiani hominis forma perfectè absolvatur; id autem quoniam mysticæ unctionis Sacramento efficitur, perspicuum est, eam ad universos fideles æquè pertinere: in quo illud observandum est, in omnibus quidem post Baptismum Confirmationis Sacramentum posse administrari; sed minus tamen expedite hoc fieri, antequam pueri rationis usum habuerint: quare si duodecimus annus non expectandus videatur, usque ad septimum certè hoc Sacramentum differre maxime convenit; neque enim Confirmatio ad salutis necessitatem instituta est, sed ut ejus virtute optimè instructi, & parati inveniremur, cum nobis pro Christi fide pugnandum esset: ad quod sanè pugne genus pueros, qui adhuc usu rationis carent, nemo aptos esse judicavit. Ex his igitur efficitur, ut, qui adulta jam ætate confirmandi sunt, siquidem hujus Sacramenti gratiam, & dona consequi cupiant, eos non solum fidem, & pietatem afferre, sed graviora etiam peccata, quæ admiserunt, ex animo dolere oporteat. Qua in re elaborandum est, ut peccata etiam prius confiteantur, & Pastorum cohortatione ad jejunia, & alia pietatis opera suscipienda incitentur, admonenturque laudabilem illam antiquæ Ecclesiæ consuetudinem renovandam esse, ut non nisi jejuni hoc Sacramentum suscipere: quod quidem

fidelibus facile persuaderi posse existimandum est, si hujus Sacramenti dona, admirabilesque effectus intellexerint.

Itaque Pastores docebunt, Confirmationem hoc cum cæteris Sacramentis commune habere, ut, nisi impedimentum aliquod inferatur, novam gratiam tribuat; etenim hæc sacra, & mystica signa ejusmodi esse demonstratum est, quæ gratiam declarant, atque efficiunt; ex quo sequitur, ut peccata etiam condonet, ac remittat; quoniam gratiam simul cum peccato ne fingere quidem nobis licet. Sed præter hæc, quæ cum aliis communia censenda sunt, primum quidem illud propriè Confirmationi tribuitur, quod Baptismi gratiam perficit; qui enim per Baptismum Christiani effecti sunt, quasi infantes modo geniti teneritatem adhuc, & mollitiem quandam habent: ac deinde, Chrismatis Sacramento adversus omnes carnis mundi, & diaboli impetus robustiores fiunt; & eorum animus in fide omninò confirmatur ad confitendum, & glorificandum nomen Domini nostri Jesu Christi; ex quo etiam nomen ipsum inventum esse nemo dubitavit. Neque enim, ut quidam non minus imperitè, quàm impiè fixerunt, Confirmationis vocabulum ab eo deducitur, quod olim, qui infantes baptizati erant, cum jam adulti essent, ad Episcopum adducebantur, ut fidem Christianam, quam in Baptismo susceperant, confirmarent: ita ut Confirmatio nihil à Catechesi differre videatur; cujus consuetudinis nullum probatum testimonium afferri potest; sed ab eo nomen rei impositum est; quod hujus

Sacramenti virtute Deus in nobis id confirmat, quod Baptismo operari cepit, nosque ad Christianam soliditatis perfectionem adducit. Nec verò confirmat solum, sed auget etiam: de quo Melchisedech ita testatur: Spiritus Sanctus, qui super aquas Baptismi salutifero descendit illeptu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam; in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam: videtur non auget modò, sed admirabilis quadam ratione auget. Hoc autem pulcherrimè indumenti translatione scriptura significavit, atque expressit: ait enim Dominus Salvator, cum de hoc Sacramento loqueretur: Sedet in civitate, quod usque induamini virtute ex alto. Quod si Pastores voluerint divinam hujus Sacramenti efficientiam ostendere; (hoc verò ad commovendos fidelium animos maxime vim habiturum esse, dubitari non potest) satis erit, quid ipsis Apostolis evenerit, explicare. Illi enim ante passionem, vel sub ipsam passionis horam adeò infirmi, & remissi fuerunt, ut cum Dominus comprehensus est, statim se in fugam conjecerint; Petrus verò, qui Ecclesiæ petra, & fundamentum designatus erat, & summam constantiam, excelsique animi magnitudinem præsetulerat, unius mulierculæ voce perterritus, se Jesu Christi discipulum esse non semel, aut iterum, sed tertio negaverit: præ post resurrectionem omnes prope nectum Judæorum inclusi domi se continerint. At verò in die Pentecostes tanta Spiritus Sancti virtute omnes repleti sunt, ut, dum Evangelium, quod eis commissum erat, non solum in Judæorum regione,

S. Melchisedech. Papa.

Luc. 44.

Act. 2.

Conc. Trid.

Con. Aur.

Act. 2.

sed universo orbe audacter, & liberè dispergerent, nihil sibi felicitatis accedere posse existimaverint, quam quod digni haberentur, qui pro Christi nomine contumeliam, vincula, tormenta, & crucis perfererent. Habet præterea Confirmatio eam vim, ut characterem imprimat: quo fit, ut nulla unquam ratione iterari possit: quod etiam in Baptismo supra observatum est: ac de Sacramento Ordinis quoque suo loco planius exponetur. Hæc igitur, si à Pastoribus sæpè, & accuratè explicata erunt, vix fieri poterit, quin fideles, cognita hujus Sacramenti dignitate, atque utilitate, illud summa cum diligentia sanctè, & religiosè suscipere studeant. Restat nunc, ut aliqua etiam de ritibus, & ceremoniis, quibus in hoc Sacramento administrando Catholica Ecclesia utitur, brevitè perstringatur: que explicatio quanto usui futura sit, Pastores intelligent, si que antea dicta sunt, cum hic locus tractaretur, repetere voluerint. Qui igitur confirmantur, Sacro Chrismate in fronte unguantur; nam hoc Sacramento Spiritus Sanctus in animos fidelium sese infundit, in eisque robur, & fortitudinem auget, ut in spirituali certamine vir iliter pugnare, & nequissimos hostibus resistere queant. Quo circa declaratur, eos nullo metu, aut verecundia, quarum fronte solent apparere, à libera Christianis nominis confessione absterrendos esse. Præterea nota illa, qua Christianus à cæteris veluti miles insignitur, quibusdam ab aliis distinguitur, in illustriori corporis parte imprimenda erat. Sed illud quoque

solemni religione in Ecclesia Dei servatum est, ut in Pentecostes præcipuè hoc Sacramentum à ministraretur; quod hoc maxime diè Apostoli Spiritus Sancti virtute roborati, & confirmati sint; cujus divini facti recordatione fideles admonerentur, que, quantaque mysteria in sacra unctione cogitanda essent. Deinde verò, qui unctus, & confirmatus est, ut meminerit se tanquam fortem athletam paratum esse oportere ad omnia adversa invicto animo pro Christi nomine ferenda, manu leviter in maxilla ab Episcopo cadit. Postremò autem pax ei datur, ut intelligat, se gratiæ celestis plenitudinem, & pacem, que exuperat omnem sensum, consecutum esse. Atque hæc summa eorum sit, que de Chrismatis Sacramento à Pastoribus, non tam quidem nudis verbis, & oratione, quam inflammato quodam pietatis studio explicanda sunt, ut ea in animis, intimisque fidelium cogitationibus inserere videantur.

DE EUCHARISTIE Sacramento.

Quemadmodum ex omnibus sacris mysteriis, que nobis tanquam divinæ gratiæ certissima instrumenta Dominus Salvator noster commendavit, nullum est, quod cum Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento comparari queat: ita etiam nulla gravior alicujus sceleris animadversio à Deo metuenda est, quam si res omnis sanctitatis plena, vel potius que ipsum sanctitatis auctorem, & fontem continet, neque sanctè, neque religiosè à fidelibus tractetur. Id verò Apo-

Act. 2.

Phil. 4.

1. Cor. 11.

Joan. 13.

Matth. 26.

Marc. 14.

Luc. 22.

1. Cor. 11.

Apostolus & sapienter vidit, & de eo nos apertè admonuit; nam cum declarasset, quanto illi scelere obstricti essent, qui corpus Domini non diducerent, statim subjicit: Ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi. Ut igitur fidelis populus, cum celestis Sacramento divinos honores tribuendo esse intellexerit, & gratiæ uberes fructus capiat, & justitiam Dei iram effugiat, illa omnia à pastoribus diligentissimè exponenda erunt, que ejus majestatem magis illustrare posse videantur. Qua in re opus erit, ut Pauli Apostoli rationem secuti, qui se, quod à Domino accepterit, Corinthiis tradidisse professus est, in primis hujus Sacramenti institutionem fidelibus explicet; ita verò gestam rem esse, ex Evangelista perspicuè colligitur. Cum enim Dominus dilexisset suos, in finem dilexit eos: cujus quidem amoris ut divinum aliquod, atque admirabile pignus daret, sciens horam jam advenisse, ut transiret ex hoc mundo ad Patrem; ne ullo umquam tempore à suis abesset, inexplicabili consilio, quod omnem naturæ ordinem, & conditionem superat, perfectit. Etenim, celebrata cum discipulis agni paschalis cena, ut figura veritatis, umbra corpori cederet, panem accepit, Deoque gratias agens benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, & dixit: Accipite, & manducate, Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem accepit, postquam cenavit, dicens: Hic calix novum testamentum est in meo sanguine; hoc facite, quotiescumque bibetis, in

meam commemorationem. Hujus ergo admirabilis Sacramenti dignitatem, atque excellentiam, cum Sacri Scriptores fieri nullo modo posse intelligerent, ut uno vocabulo demonstrarent, pluribus eam nominibus exprimere conati sunt; interdum enim Eucharistiam appellant: quod verbum, vel bonam gratiam, vel gratiarum actionem latine reddere poterat. Ac rectè quidem bona gratia dicendum est; tum quia vitam æternam, de qua scriptum est: Gratia Dei, vita æterna, præsignificat; tum quia Christum Dominum, qui vera gratia, atque omnium charismatum fons est, in se continet. Nec verò minus est gratiarum actionem interpretamur: siquidem cum hanc purissimum hostiam immolamus, immensas quotidie gratias pro universis in nos beneficiis Deo agimus: atque in primis pro ejus gratiæ tam excellenti bono, quam nobis hoc Sacramento tribuit. Sed id ipsum etiam nomen cum *is*, que à Christo Domino gesta esse in hoc mysterio instituendo legitimus, optimè convenit. Etenim panem accipiens fregit, ac gratias egit. David quoque, cum hujus mysterii magnitudinem contempleretur, ante quam carmen illud pronunciaret, Memoriam fecit mirabilium domum misericors, & miserator Dominus, escam dedit timentibus se: gratiarum actionem proponendam existimavit, cum inquit: Confessio, & magnificentia opus ejus. Frequenter etiam nomine sacrificii declaratur: de quo mysterio paulò post latius dicendum erit. Vocatur præterea Communio: quod verbum ex illo Apostoli loco sumptum esse liquet,

Rom. 6.

Matth. 26.

Marc. 14.

Luc. 22.

1. Cor. 11.

Psalm. 110.

P

ubi

1. Cor. ubi ait: Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? & panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Nam, ut Damascenus explanavit, hoc Sacramentum Christo nos copulat, atque ejus carnis, & Deitatis participes efficit, nosque inter nos in eodem Christo conciliat, ac conjungit, & veluti unum corpus coagmentat. Ex quo factum est, ut Sacramentum etiam pacis, & charitatis diceretur; ut intelligeremus, quam indigni sint Christiano nomine, qui inimicitias exercent, odiaque, dissidia, & discordias, ut terrimas fidelium pestes, omnino exterminandas esse: cum presertim quotidiano religionis nostrae sacrificio, nihil nos studiosius servare, quam pacem, & charitatem profiteamur. Sed Viaticum etiam frequenter à Sacris Scripturis appellatur; tum quia spiritualis cibus est, quo in hujus vitae peregrinatione sustentantur; tum quia viam nobis ad aeternam gloriam, & felicitatem munit. Quare ex veteri Ecclesiae Catholicae instituto servari videmus, ut nemo fidelium sine hoc Sacramento & vita excedat. Ac vetustissimi quidem Patres, Apostoli auctoritatem secuti, Coenae etiam nomine Sacramentum Eucharistiam interdum vocantur, quòd in illo novissima Coenae salutari mysterio à Christo Domino sit instituta. Neque verò propterea à cibo, aut potione Eucharistiam conficere, aut sumere licet; quòd ab Apostolis salutariter introducta consuetudo, quemadmodum veteres scriptores memoriae prodiderunt, perpetuo retenta, ac servata est, ut à jejunis tantum per-

ciperetur. Sed, explicata nominis ratione, docendum erit, hoc verum esse Sacramentum, atque unum ex septem illis, quae Sancta Ecclesia semper religiose coluit, ac venerata est, nam cum calicis consecratio fit, mysterium fidei appellatur. Praeterea, ut infinita penè sacrorum scriptorum testimonia omittamus, qui hoc inter vera Sacramenta numerandum esse perpetuo senserunt; ex ipsa ratione, & natura Sacramenti idem convincitur; etenim in eo signa sunt externa, & sensibus subjecta, habet deinde gratiae significationem, & efficientiam: praeterea de Christi institutione, neque Evangelistae, neque Apostolus dubitandi locum relinquunt. Quae omnia, cum in unum conveniant ad Sacramenti veritatem confirmandam, nullis aliis argumentis opus esse perspicitur. Sed illud diligenter Pastoribus observandum est, multa in hoc mysterio esse, quibus aliquando Sacramenti nomen sacri Scriptores tribuerunt; interdum enim & Consecratio, & perceptio; frequenter verò & ipsum Domini corpus, & sanguis, qui in Eucharistia continentur, Sacramentum vocari consuevit; sit enim D. Augustinus, Sacramentum hoc duobus constare, visibili scilicet elementorum specie, & invisibili carnis, & sanguine ipsius Domini nostri Jesu Christi. Atque ad eandem modum hoc Sacramentum adorandum esse, nimirum corpus, & sanguinem Domini intelligentes, affirmamus. Verum haec omnia minus proprie Sacramenta dici perspiciuntur. Ipsae autem panis, & vini species veram, & absolutam hujus nominis rationem habent. Sed quan-

D. Augustinus.

quantum hoc Sacramentum à reliquis omnibus differat, faciliè colligitur; nam cetera Sacramenta materiae usu perficiuntur, dum scilicet alicui administrari ea contingit. Baptismus enim Sacramenti naturam tunc adipiscitur, cum re ipsa homo aqua abluitur. At verò ad Eucharistiae perfectionem satis est ipsius materiae consecratio: utrumque enim Sacramentum esse non desinit, quamvis in pyxide asservetur. Deinde in conficiendis aliis Sacramentis nulla fit materiae, atque elementi in aliam naturam mutatio. Etenim Baptismi aqua, aut Chramatis oleum, cum illa Sacramenta administrantur, priorem aquae, & olei naturam non amittunt: in Eucharistia verò, quòd panis, & vinum ante consecrationem erat, confecta consecratione, verè est corporis, & sanguinis Domini substantia. Licet autem duo sint elementa, panis scilicet, & vinum, ex quibus integrum Eucharistiae Sacramentum conficitur: non tamen plura sacramenta, sed unum tantum esse, Ecclesiae auctoritate docti constuntur; aliter enim septenarius Sacramentorum numerus, quemadmodum semper traditum, atque à Conciliis, Lateranensi, Florentino, & Tridentino decretum esse, constare non poterit; nam cum hujus Sacramenti gratia unum corpus mysticum efficiatur, ut Sacramentum ipsum rei, quam efficit, conveniat, unum esse oportet: atque unum quidem, non quia individuum sit, sed quia unius rei significationem habet. Nam quemadmodum cibus, & potio, quae duae diversae res sunt, ad unam tantum rem adhibentur, ut scilicet vires corporis reficiantur: ita etiam duas

illis diversae Sacramenti species respondere, consentaneum fuit, quae cibum spirituales significarent, quo mentes sustententur, & recreantur. Quare à Domino Salvatore dictum est, Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Sed diligenter explicandum est, quid Eucharistiae Sacramentum significet; ut fideles sacra mysteria oculis intuentes, simul etiam divinarum rerum contemplatione animam pascant. Tria verò sunt, quae nobis hoc Sacramentum indicantur. Primum est Christi Domini passio, quae jam preterit: ipse enim docuit, hoc facite in meam commemorationem: & Apostolus testatus est; Quotiescumque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiatis, donec veniat. Alterum est divina, & caelestis gratia, quae praesens ad animam alendam, & conservandam hoc Sacramentum tribuitur. Quemadmodum enim Baptismo in novam vitam gignitur, Confirmatione roboratur, ut Satanae repugnare, & palam Christi nomen profiteri possimus; ita Eucharistiae Sacramentum alimur, ac sustentamur. Tertium est, quòd futurum praenunciat, aeternae jucunditatis, & gloriae fructus, quem in caelestis patriae ex Dei promissione capiemus. Haec igitur tria, quae instantis, preteriti, & consequentis temporis varietate distingui perspicuum est, sacris mysteriis ita significantur, ut totum Sacramentum, quamvis ex diversis speciebus constet, ad singula horum declaranda, tamquam ad unius rei significationem, referatur. Sed in primis cognoscenda est à Pastoribus hujus Sacramenti materia; tum ut ipsi

P 2 ritè

Joan. 6.

Luc. 22.

1. Cor. 11.

rité illud possint conficere: tum etiam, ut fideles admonerentur, cuius rei symbolum sit, atque ejus rei, quam significat, studio, & desiderio exarscant. Duplex itaque est hujus Sacramenti materia, altera panis ex tritico confectus, de qua primò agitur: de altera postea dicendum erit. Nam, ut docent Evangeliste Matthæus, Marcus, & Lucas, Christus Dominus panem in manus accepit, benedixit, & fregit, dicens; Hoc est corpus meum. Apud Joannem quoque idem Salvator noster se ipsum panem appellavit, cum inquit: Ego sum panis vivus, qui de celo descendi. Cum autem varia sint panis genera, vel quia materia differant, ut cum alius ex tritico, alius ex hordeo, aut ex leguminibus; cæterisque terræ fructibus confectus est; vel quia diversis qualitatibus præditi sunt: (uni enim fermentum additur, alter verò fermenti omnino expers esse potest) quod ad primum attinet, Salvatoris verba ostendunt, panem ex tritico confici oportere; communi enim loquendi consuetudine, cum panis absolute dicitur, panem ex tritico intelligi satis constat. Id etiam veteris Testamenti figura declarat, præceptum enim à Domino fuerat, ut panes propositionis, qui hoc Sacramentum significabant, ex simila conficerentur. Sed quemadmodum nullus panis, nisi triticeus, apta ad Sacramentum materia putandus est; (hoc enim Apostolica traditio nos docuit, & Ecclesie Catholicae auctoritas firmavit) ita etiam ex iis, quæ Christus Dominus gessit, azymum esse debere, facile intelligitur; ipse enim primò azymorum

die, quo nihil fermentati domi habere Judæis licebat, hoc Sacramentum confecit, atque instituit. Quod si quis Joannis Evangeliste auctoritatem opponat, qui hæc omnia ante diem festum Paschæ acta esse commemorat, ea ratio facile dissolvi potest. Etenim, quem primum azymorum diem cæteri Evangeliste appellarunt, quòd feria quinta vesperi dies festi azymorum inciperent, quo tempore Salvator noster Pascha celebravit eum ipsum diem Joannes pridè Paschæ fuisse describit; qui diè naturalis spatium, quod ab oriente Sole inchoatur, in primis notandum existimavit. Quapropter divus etiam Chrysostomus primum azymorum diem interpretatur eum diem, quo ad vesperam azyma comedenda essent. Sed azymi panis consecratio, quantum conveniat integritati, & mentis munditiæ, quam fideles ad hoc Sacramentum afferre debent, ab Apostolo docemur, cum inquit: Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi: etenim Pascha nostram immolatus est Christus: itaque epulemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiae, & nequitiæ, sed in azymis sinceritatis, & veritatis. Neque tamen ea qualitas adeò necessaria existimanda est, ut, si illa pani desit, Sacramentum confici non possit; utrumque enim panis genus veram, & propriam panis rationem, & nomen habet. Quamquam nemini licet privata auctoritate, vel potius temeritate, laudabilem Ecclesie sue ritum immutare: atque eo minus id facere Latini Sacerdotibus permissum est, quibus præterea Pontifices Max. præceperant,

Matth.

26.

Marc.

14.

Luc. 22.

Joan.

13.

D.Chri-

sost.

1. Cor.

5.

ut ex azymo tantum sacra mysteria conficerent. Atque hæc de altera hujus Sacramenti materia exposuisse satis fit: in quo tamen illud animadvertendum est, quàm multa materia ad Sacramentum conficiendum uti oporteat, definitum non esse; cum illorum etiam certus numerus definit nequeat, qui aut possint, aut debeant sacra mysteria percipere. Superest, ut de altera hujus Sacramenti materia, & elemento dicatur; est autem vinum ex vitis fructu expressum, cui modicum aquæ permixtum sit; nam Dominum Salvatorem vino in hujus Sacramenti institutione usum esse, Catholica Ecclesia semper docuit, cum ipse dixerit; Non bibam amodò de hoc genimine vitis usque in diem illum. Quo in loco Chrysostomus, De genimine, inquit, vitis, quæ certè vinum, non aquam produxit. Ut tantò ante illorum hæresim, qui aquam solam in hisce mysteriis adhibendam senserunt, convellere videretur. Aquam verò Dei Ecclesia vino semper admiscuit; primum, quòd id à Christo Domino factum esse, & Conciliorum auctoritate, & Sancti Cypriani testimonio comprobatur: deinde, quòd sanguinis, & aquæ, quæ ex ejus latere exierant, hæc permixtionem memoria renovatur Tum verò aquæ, ut in Apocalypsi legimus, populum designant: quare aqua vino admixta fidelis populi cum Christo capite conjunctionem significat; atque hoc ex Apostolica traditione perpetuò Sancta Ecclesia servavit. Sed quamvis aquæ admiscenda ita graves rationes sint, ut eam sine mortali peccato prætermittere non liceat; ea tamen

si desit, Sacramentum constare potest. Illud autem Sacerdotis animadvertendum est, quemadmodum in sacris mysteriis aquam vino adhibere oportet, sic etiam modicum infundendum esse; nam Ecclesiasticorum scriptorum sententia, & judicio, aqua illa in vinum convertitur, quare de eo Honorius Pontifex ita scribit: Periculosius in tuis partibus inolevit abusus, quod major quantitas aquæ in sacrificio, quam vini adhibetur; cum secundum consuetudinem rationabilem Ecclesie generalis, longè plus vini, quàm aquæ adhibendum sit. Hujus igitur Sacramenti hæc duo tantum elementa sunt: ac meritò pluribus decretis sancitum est, ne quid aliud præter panem, & vinum, quod nonnulli facere non verebantur, offerre liceat. Sed jam videndum est, hæc duo panis, & vini symbola quàm apta sint ad eas res declarandas, quarum Sacramenta esse credimus, & confitemur. Primum enim Christum nobis significat, ut vera est hominum vita; ipse enim Dominus ait: Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Cum igitur corpus Christi Domini vite æternæ alimentum illis præbeat, qui ejus Sacramentum purè, & sancte suscipiunt; rectè is potissimum rebus conficitur, quibus hæc vita continetur: ut fideles facillè possint intelligere, prestiosi corporis, & sanguinis Christi communiōne, mentem; animumque saturari. Non nihil etiam hæc ipsa elementa ad id valent, ut eam cognitionem accipiant homines, esse in Sacramento corporis, & sanguinis Domini veritatem; nam cum panem, & vinum in humanam car-

Honorius Papa.

Joan. 6.

Matth.

26.

Marc.

14.

Luc. 22.

Joan. 6.

Levit.

14.

nem, & sanguinem vi natura quodlibet immutari animadvertamus; facilius adduci possumus hae similitudine, ut credamus, panis, & vini substantiam in veram Christi carnem, verumque ejus sanguinem celesti benedictione converti. Afferet etiam aliquid adimenti hac admirabilis elementorum mutatio ad adumbrandum quod fit in anima. Ut enim, etsi nulla extrinsecus panis, & vini mutatio appareat, tamen eorum substantia in carnem, & sanguinem Christi verè transit: ita etiam, tamesi in nobis nihil immutatum videtur, interius tamen ad vitam renovamur, dum veram vitam Eucharisticam Sacramento accipimus. Accedit ad hæc, quòd, cum unum Ecclesie corpus ex multis membris compositum sit, nulla re magis elucet ea conjunctio, quàm panis, & vini elementis; panis enim ex multis granis conficitur, & vinum ex multitudinæ racemorum existit; atque ita nos, cum multi simus, hujus divini mysterii vinculo artissime colligari, & tanquam unum corpus effici declaramus.

Eucharistia sequitur nunc, ut de forma, qua ad consecrandum panem uti oportet, agatur; non quidem ejus de forma, & populo, ut hæc mysteria fidelibus dantur: (eos enim, qui sacris initiati non sunt, de his erudiri necessarium non est) sed ne formæ ignorantia in Sacramento conficiendo à Sacerdotibus turpissime peccetur. Itaque à Sanctis Evangelistis, Matthæo, & Luca, itemque ab Apostolo doceamur, illam esse formam, HOC EST CORPUS MEUM, Matth. scriptum est enim: Conantibus illis, accepit Jesus panem, & bene-

Matth. scriptum est enim: Conantibus illis, accepit Jesus panem, & bene-

dixit, ac fregit, deditque discipulis, & dixit: Accipite, & manducate, Hoc est corpus meum. Quæ Luc. 22. quidem consecrationis forma, cum à Christo Domino servata sit, ea 11. perpetuò Catholica Ecclesia usa est. Præmittenda sunt hoc loco Sanctorum Patrum testimonia, quæ insinuant esset enumerare, & Concilii Florentini decretum, quod omnibus patet, atque in promptu est; cum præsertim ex illis Salvatoris verbis, Hoc facite in meam commemorationem, idem liceat cognoscere; nam quod Dominus faciendum præcepit, non solum ad id, quod egerat, sed etiam ad ea, quæ dixerat, referri debet; atque ad verba maxime pertinere intelligendum est, quæ non minus efficiendi, quàm significandi causa prolata erant. Sed ratione etiam id facile persuaderi potest, nam forma ea est, quæ illud significatur, quod in hoc Sacramento efficitur, cum autem hæc verba id, quod fit, significant, ac declarent, hoc est, panis conversionem in verum Domini nostri corpus; sequitur, formam in illis ipsis verbis constituendum esse, in quam sententiam, quod ab Evangelista dictum est, Benedixit, licet accipere: perinde enim videtur intelligendum, ac si dixisset, accipiens panem benedixit, dicens, Hoc est corpus meum. Quamvis enim Evangelista verba illa, Accipite, & comedite, præposuerit: illis tamen non materiam consecrationem, sed usum tantummodo significari perspicuum est, quare à Sacerdote quidem omnino proferri debent, sed ad Sacramentum conficiendum necessaria non sunt: quemadmodum etiam profertur conjunctio illa, ENIM, in

Matth. 26.

Luc. 22. 26.

corpore, & sanguinis consecratione: alter enim fiet, ut, si hoc Sacramentum nemini administrandum sit, confici non oporteat, aut non possit quidem; cum tamen dubitare non liceat, quin Sacerdos, prolatis ex more, atque instituto Sanctæ Ecclesie verbis Domini, aptam panis materiam verè consecret; quamvis deinde contingat, ut nulli unquam Sacra Eucharistia administraretur. Jam verò, quod ad vini, quæ est altera hujus Sacramenti materia, consecrationem attinet, ob eandem causam, quam supra commemoravimus opus est, ut Sacerdos ejus formam cogitaret, & perspectam habeat. Eam igitur his verbis comprehendere certò credendum est: Hic est enim calix sanguinis mei, novi, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Ex quibus verbis plura quidam à Sacris Scripturis colligunt: quædam verò in Ecclesia ex Apostolica traditione conservata sunt; nam quod dicitur, Hic est calix, à D. Luca, & ab Apostolo scriptum est. 1. Cor. Quod verò sequitur, Sanguinis mei, vel sanguis meus novi testamenti, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum: partim à D. Luca, partim à D. Matthæo dictum est. Verba autem illa, Æterni, & Mysterium fidei, sancta traditio, Catholicæ veritatis interpres, & custos, nos docuit. Verùm de hac forma nemo dubitare poterit, si, quod antea dictum est de forma consecrationis, quæ ad panis elementum adhibetur, hoc etiam loco attendatur, constat enim, iis verbis, quæ vini substantiam in sanguinem Domini

converti significant, hujus elementum formam contineri. Quare cum verba illa hoc aperte declarent, perspicuum est, aliam formam constituendam non esse. Expriunt autem præterea quosdam effus sanguinis in Passione Domini admirabiles fructus, qui ad hoc Sacramentum maxime pertinent. Unus est aditus ad æternam hereditatem, quæ novi, atque æterni testamenti jure ad nos venit. Alter est, aditus ad justitiam per mysterium fidei; Jesum enim per fidem in sanguine ejus propitiatorem Deus proposuit, ut ipse sit justus, & justificans eum, qui ex fide est Jesu Christi. Tertius est, remissio peccatorum. Quoniam verò hæc ipsa consecrationis verba plena mysteriorum sunt, aptissimeque ad rem conveniunt, diligentius perpendere ea oportet. Quod verò dicitur; Hic est enim calix sanguinis mei; sic intelligendum est: Hic est sanguis meus, qui hoc calice continetur. Rectè autem, & appositè, dum sanguis hic, ut est fidelium potus, consecratur, calicis mentio faciendæ est; neque enim sanguis hujusmodi potione satis significare videretur, nisi vase aliquo exceptus esset. Sequitur deinde, Novi testamenti: quod quidem ob eam rem additum est, ut intelligeremus Christi Domini sanguinem non figura, quemadmodum in veteri testamento fiebat, (de eo enim apud Apostolum ad Hebræos legimus, Sine sanguine Hebr. 9. testamentum dedicatum non esse) sed vere, & re ipsa hominibus tradit; quod ad novum testamentum pertinet: quare Apostolus inquit: Ideò novi testamenti mediator est Christus, ut, morte intercedente,

repro-

repositionem accipiant, qui vocati sunt, aeternae hereditatis: Verbum verò, *Aeterni*, ad hereditatem aeternam, quae Christi Domini, aeterni testatoris morte, ad nos jure pervenit, referendum est. Quod subjungitur; *Mysterium*, quod occulte latet, atque ab oculorum sensu remotissimum est, certa fide credendum esse significat. Diversa vero haec verba sententia hoc loco subjecta est ab ea, quam habent, cum Baptismo etiam tribuuntur; nam quod sanguinem Christi, sub vini specie latentem, fide cernimus, mysterium fidei dicitur: at Baptismus, quoniam universam Christianae fidei professionem complectitur, à nobis fidei Sacramentum, à Graecis mysterium jure appellatur. Quamquam alia etiam ratione sanguinem Domini fidei mysterium dicimus, quod scilicet in eo maxime plurimum difficultatis, & negotii humana ratio experiatur, cum nobis fides credendum proponit Christum Dominum verum Dei Filium, simulque Deum, & hominem, mortem pro nobis pertulisse; quae quidem mors sanguinis Sacramento designatur. Quapropter appositè hoc loco potius, quam in consecratione corporis, Passio Domini commemoratur, huius verbi: Qui effunditur in remissionem peccatorum. Sanguis enim, separatim consecratus, ad passionem Domini, & mortem, & passionis genus ante omnium oculos ponendum, & momentum habet. Sed verba illa, quae adduntur; Pro vobis,

Matth. 26. & pro multis, à Mattheo, & Luca, singula à singulis sumpta sunt; quae *Luc. 22.* tamen Sancta Ecclesia, spiritu Dei

instructa, simul conjungit: pertinent autem ad passionis fructum, atque utilitatem declarandam; nam si ejus virtutem inspicimus, pro omnium salute sanguinem à Salvatore effusum esse fatendum erit: si verò fructum, quem ex eo homines perciperint, cogitemus; non ad omnes, sed ad multos tantum eam utilitatem pervenire, facile intelligemus. Cum igitur, Pro vobis, dixit; vel eos, qui aderant, vel delectos ex Judaeorum populo, quales erant discipuli, excepto Juda, quibuscum loquebatur, significavit. Cum autem addidit, Pro multis, reliquos electos ex Judaeis, aut gentibus intelligi voluit. Rectè ergo factum est, ut, pro universis, non diceretur, cum hoc loco tantummodo de fructibus passionis sermo esset, quae salutis fructum delectis solum attulit. Atque huc spectant verba illa Apostoli: Christus semel oblati est ad multorum exhaurenda peccata. Et quod Dominus apud Joannem inquit; Ego pro eis rogo, non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi, quia tui sunt. Plurima alia in hujus consecrationis verbis latent mysteria: quae Pastores assidua rerum divinarum meditatione, & studio, ipsi per se, juvante Domino, facile assequuntur.

Sed jam ad earum rerum explanationem oratio revertatur; quae ut à fidelibus ignorentur, nullo modo committendum est. Ac quoniam Apostolus admonet, gravissimum scelus admitti ab iis, qui non dijudicant corpus Domini: hoc in primis doceant Pastores, & animum, atque rationem à sensibus omni studio avocandam esse, si enim fideles ea tantum in hoc Sacramento con-

Hebr. 9.

Joan. 17.

1. Cor. 11.

contineri sibi persuaserint, quae sensibus percipiunt, in summam impietatem adducantur, necesse est: cum nihil aliud, praeter panem, ac vini speciem oculis, tactu, odoratu, gustu sentientes, panem tantummodo, ac vinum in Sacramentum esse judicaverint. Curandum igitur est, ut fidelium mentes, quam maxime fieri potest, à sensuum judicio abstrahantur, atque ad imaginem Dei virtutem, & potentiam contemplandam excitentur. Tria enim sunt maxime admiranda, atque suscipienda, quae in hoc Sacramento verbis consecrationis effici, fides Catholica sine ulla dubitatione credit, ac confitetur. Primum est, verum Christi Domini corpus, illud idem, quod natum ex virgine, in caelis sedet ad dexteram Patris, hoc Sacramento contineri. Alterum est, nullam in eo elementorum substantiam remanere; quamvis nihil magis à sensibus alienum, & remotum videri possit. Tertium est, quod ex utroque facile colligitur, etsi verba consecrationis id maxime expriment, accidentia, quae aut oculis cernuntur, aut aliis sensibus percipiuntur, sine ulla re subjecta esse, mira quadam, atque inexplicabili ratione. Ac panis quidem, & vini accidentia omnia licet videre: quae tamen nulli substantiae inhaerent, sed per se ipsa constant: cum panis, & vini substantia in ipsum Domini corpus, & sanguinem ita mutetur, ut panis, & vini substantiam aliquod scelus ab eo admitti, qui impure sumens corpus Domini, quod in Eucharistia occultè latet, ab eo ciborum genere non distinguit, quod etiam supra in eadem Epistola uberior explicavit. Apostolus huius verbi: Calix benedictionis, cui benedicimus, nomine in Sacramento demonstrant;

nam cum inquit; Hoc est corpus meum: Hic est sanguis meus; nemo, qui modò sanus mentis sit, ignorare potest, quid nobis intelligendum sit: praesertim cum de humana natura sermo habeatur, quam in Christo verè fuisse, Catholica fides dubitare neminem patitur: ut vir sanctissimus, atque doctissimus Hilarius praeclearè scripserit, de veritate carnis & sanguinis Christi, cum ex ipsius Domini professione, & fide nostra, eo ejus verè sit cibus, relictum non esse ambiendi locum. Verùm aliter praeterea locus à Pastoribus effici, fides Catholica sine ulla dubitatione credit, ac confitetur. Primum est, verum Christi Domini corpus, illud idem, quod natum ex virgine, in caelis sedet ad dexteram Patris, hoc Sacramento contineri; nam Apostolus, postquam commemoravit, panem, & vinum à Domino consecratum, & sacra mysteria Apostolis suis administrata esse; subjungit: Probat autem se ipsum homo, & sio de pane illo edat, & de calice bibat: qui enim manducat, & bibit indigne, judicium sibi manducat, & bibit, non dijudicans corpus Domini. Quòd si, ut haeretici dicunt, nihil aliud in Sacramento venerandum esset praeter memoriam, & signum passionis Christi, quid opus erat tam gravibus verbis fideles hortari, ut se ipsos probarent? Gravi enim illa, iudicium, sed per se ipsa constant: cum panis, & vini substantia in ipsum Domini corpus, & sanguinem ita mutetur, ut panis, & vini substantiam aliquod scelus ab eo admitti, qui impure sumens corpus Domini, quod in Eucharistia occultè latet, ab eo ciborum genere non distinguit, quod etiam supra in eadem Epistola uberior explicavit. Apostolus huius verbi: Calix benedictionis, cui benedicimus, nomine in Sacramento demonstrant;

Q &

Matth. 26.
Mark. 14.
Luc. 22.

S. Hieron. 14.

1. Cor. 11.

1. Cor. 10.

& panis, queni frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Que quidem verba veram corporis, & sanguinis Christi Domini substantiam demonstrant.

Hec igitur scripture loca à Pastoribus explicanda erant, atque in primis docendum, nihil in eis dubii, aut incerti relictum esse; præsertim cum hæc Ecclesia Dei sacrosancta auctoritas interpretata sit: ad cuius sententiæ cognitionem duplici via, & ratione possumus pervenire. Prima est, cum Patres, qui ab initio Ecclesie, atque omni deinceps ætate floruerunt, & Ecclesiasticæ doctrinæ optimi testes sunt, consulimus; hi verò summo consensu omnes hujus dogmatis veritatem apertissime tradiderunt, quorum singula testimonia afferre, quoniam operosi laboris esset, satis erit pauca notare, vel indicare potius, ex quibus iudicium de cæteris facile fieri poterit. Primus igitur D. Ambrosius fidem suam proferat, qui in libro de iis, qui initiantur mysteriis, testatus est, verum Christi corpus in hoc Sacramento sumi, sicut verum ex virgine sumptum est, idque certissima fide tenendum esse: & alio loco docet, ante consecrationem panem ibi esse, post consecrationem autem carnem Christi. Accedit alter testis D. Chrysostomus, non minoris fidei, & gravitatis, qui quidem cum multis aliis in locis hanc ipsam veritatem profertur, & docet, tum verò præcipue homilia 60. de iis, qui sacra mysteria impure sumunt, itemque homilia 44. & 45. in Sanctum Joannem: ait enim: Pareamus Deo, neque contradicamus, licet vel cogitationibus, vel oculis nostris videatur adver-

sari, quod dicitur: ipsius enim sermo infallibilis est, sensus noster facile seducitur. His verò omni ex parte consentiant que D. Augustinus, acerrimus Catholice fidei propugnator, semper docuit, atque in primis titulum psalmi 33. exponens, scribit enim: Portare se in manibus suis homini impossibile est, solique Christo convenire potest, solique Christo convenire potest: ferebatur enim ille in manibus suis, quando commendans ipsum corpus suum, ait, Hoc est corpus meum. Ac Cyrillus (præterea Justinum, & Ireneum) adeò apertè lib. 4. in Joannem veram Domini carnem in hoc Sacramento esse affirmat, ut ejus verba nullis possint fallacibus, & captiosis interpretationibus obscurari. Quod si Pastores alia etiam Patrum testimonia requirunt, facile erit Sanctos Dionysium, Hilarium, Hieronymum, Damascenum addere, innumerabilesque alios, quorum de hac re gravissimæ sententiæ, doctorum, & piorum hominum industria, & labore in unum congestas, passim legimus. Altera restat via, qua Sanctæ Ecclesie iudicium in iis, que ad fidem pertinent, investigare liceat, contrariæ scilicet doctrinæ, & opinionis damnatio. Ad verò constat semper corporis Christi veritatem in Sancto Eucharistie Sacramento, ita per universam Ecclesiam diffusam, & disseminatam esse, & consentienti voluntate ab omnibus fidelibus receptam, ut, cum ante quingentos annos Berengarius id negare ausus esset, ibique signum tantummodo esse assereret, statim in Vercellensi Concilio, quod Lehonis IX. auctoritate convocatum fuerat, omnium sententiis condemnatus, ipse hæresis

S. August.

S. Cyrillus, Justinus & Ireneus.

Conc. Est. Flor. Trid.

S. Dionys.

sim suam anathemati adixerit, qui postea cum ad eandem impietatis insaniam rediisset, tribus aliis Conciliis, Turonensi, & duobus Romanis, quorum alterum Nicolaus II. alterum Gregorius VII. Pontifices Maximi convocarunt, damnatus est. Eam postea sententiam Innocentius III. in Concilio Lateranensi Magno confirmavit: ac deinceps à Florentina, & Tridentina Synodis ejusdem veritatis fides apertius declarata, ac stabilita est. Hæc igitur si Pastores diligenter exposuerint, (ut nihil dicamus de iis, qui erroribus obcæcati, nihil magis, quam veritatis sensu remotum, sacrorum mysteriorum admirabili integumento se occultantem, firma, & constanti fide venerunt. Præterea, fideles hoc Sacramento Christi Salvatoris nostri perfectissimam charitatem experiuntur; ejus enim bonitatem maxime deicit, naturam, quam à nobis sumperat, à nobis nunquam omnium rerum potestatem erudunt, & confitentur; credant etiam necesse est, potestatem ei non defuisse maximi hujus operis efficiendi, quod in Eucharistie Sacramento admiramus, & colimus. Deinde cum credunt Sanctam Ecclesiam Catholicam, necessariò sequitur, ut simul credant eam esse, quam explicavimus, hujus Sacramenti veritatem. Sed nihil est profectò, quod ad piorum iucunditatem, & fructum addi possit, cum hujus altissimi Sacramenti dignitatem contemplantur. Primum enim intelligunt, quanta sit Evangelicæ legis perfectio, cui datum est, id re ipsa habere, quod signis tantum, & figuris Mosaicæ legis tempore adumbratum fuerat. Quare divinitus dictum est à Dionysio,

Ecclesiam nostram mediam esse inter synagogam, & supremam Hierusalem, ac propterea utriusque participem. Ac profectò satis mirari fideles nunquam poterunt Sanctæ Ecclesie perfectionem, ejusque gloriæ altitudinem, cum inter eam, & cœlestem beatitudinem unus tantum gradus interesse videatur. Hoc enim nobis cum cœlitibus commune est, ut utriusque Christum Deum, & hominem præsentem habeamus: sed, quo uno gradu ab eis distamus, illi præsentem, & tamen ab oculorum sensu remotum, sacrorum mysteriorum admirabili integumento se occultantem, firma, & constanti fide venerunt. Præterea, fideles hoc Sacramento Christi Salvatoris nostri perfectissimam charitatem experiuntur; ejus enim bonitatem maxime deicit, naturam, quam à nobis sumperat, à nobis nunquam omnium rerum potestatem erudunt, & confitentur; credant etiam necesse est, potestatem ei non defuisse maximi hujus operis efficiendi, quod in Eucharistie Sacramento admiramus, & colimus. Deinde cum credunt Sanctam Ecclesiam Catholicam, necessariò sequitur, ut simul credant eam esse, quam explicavimus, hujus Sacramenti veritatem. Sed nihil est profectò, quod ad piorum iucunditatem, & fructum addi possit, cum hujus altissimi Sacramenti dignitatem contemplantur. Primum enim intelligunt, quanta sit Evangelicæ legis perfectio, cui datum est, id re ipsa habere, quod signis tantum, & figuris Mosaicæ legis tempore adumbratum fuerat. Quare divinitus dictum est à Dionysio,

Jan verò hoc loco à Pastoribus explicandum est, non solum verum Christi corpus, & quidquid ad veram corporis rationem pertinet, veluti ossa, & nervos, sed etiam totum Christum in hoc Sacramento contineri. Docere autem oportet, Christum, nomen esse Dei, & hominis, unius scilicet persone, in qua divina, & humana natura conjuncta sit, quare utriusque substantiæ consequentia sunt, divinitatem, & totam humanam naturam, que ex anima, & omnibus

Prov 8

De comitibus partium corporis Christi in hoc Sacramento.

corporis partibus, & sanguine etiam constat, complectitur; quæ omnia in Sacramento esse credendum est; nam cum in cælo tota humanitas divinitati in una persona, & hypostasi conjuncta sit; nefas est suspicari, corpus, quod in Sacramento inest, ab eadem divinitate sejunctum esse. In quo tamen Pastores animadvertent necesse est, non omnia eadem ratione, aut virtute in hoc Sacramento contineri. Quædam enim sunt, quæ ex vi, & efficientia consecrationis in Sacramento esse dicimus; nam cum verba illa efficiant, quidquid significant, id esse in Sacramento ex vi Sacramenti, divinarum rerum scriptores appellaverunt, quod verborum forma exprimitur; ita si contingeret, ut aliquid ab illis rebus omnino sejunctum esset, id solum, quod forma significaret, in Sacramento esse, cætera non item esse docuerant; quædam verò in Sacramento continentur, quod illis rebus conjuncta sint, quæ forma exprimitur; nam cum forma, quæ ad panem consecrandum adhibetur, Corpus Domini significet, cum dicitur: Hoc est corpus meum; ipsum Christi Domini corpus ex vi Sacramenti in Eucharistia erit. At quia corpori sanguis, anima, & divinitas conjungitur, hæc quoque in Sacramento erunt omnia, non quidem ex consecrationis virtute, sed ut ea, quæ corpori conjuncta sunt. Atque hæc ex concomitantia in Sacramento esse dicuntur: qua ratione totum Christum in Sacramento esse perspicuum est: si enim duo aliqua inter se reipsa conjungantur, ubi unum sit, ibi alterum etiam esse necesse est. Sequitur itaque, totum

Christum usque adde tam in panis, quam in vini specie contineri: ut, quemadmodum in panis specie non corpus modo, sed etiam sanguis, & totus Christus vere inest, sic contra in vini specie non solum sanguis, sed corpus, & totus Christus vere inest. Sed quamquam hæc ita se habere omnibus fidelibus certum, & persuasissimum esse debet: optimo tamen jure institutum est, ut separatim due consecrationes fierent. Primò enim, in passio Domini, in qua sanguis à corpore divisus est, magis referatur: cujus rei causa in consecratione sanguinem effusum esse meminimus. Deinde maxime consentaneum fuit, ut, quoniam Sacramento ad alendam animam utendum nobis erat, tamquam cibus, & potus institueretur, ex quibus perfectum corporis alimentum constare perspicuum est. Neque verò illud prætermittendum, non solum in utraque specie, sed in quavis utriusque speciei particula totum Christum contineri sic enim Augustinus scriptum reliquit: Singulis accipiant Christum Dominum, & in singulis portionibus totus est, nec per singulos minuitur, sed integrum se præbet in singulis. Atque id præterea ex Evangelistis facile colligi potest: neque enim credendum est, singula panis frusta propria verborum forma à Domino consecrata esse, sed eadem simul omnem panem, qui ad sacra mysteria conficienda, atque Apostolis distribuenda satis futurus esset. Id quod de calice factum esse apparet, cum ipse dixit: Accipite, & dividite inter vos. Hactenus quæ explicata sunt, ad pertinent, ut ostendant Pastores, verum

Chris-

D. August.

Luc. 24.

Lat.
Conc.
Eugen.
4. Decr.
Conc.
Trid.Matth.
26.

Christi corpus, & sanguinem in Eucharistia Sacramento contineri. Nunc, quod alterum erat propositum, docebant etiam panis, & vini substantiam in Sacramento post consecrationem non remanere. Hoc verò quamvis maximam admirationem merito habere possit, tamen cum eo, quod prius demonstratum est, necessario conjungitur. Ecce enim si est verum Christi corpus sub panis, & vini specie post consecrationem; omnino necesse est, cum ibi antea non esset, hoc vel loci mutatione, vel creatione, vel alterius rei in ipsum conversione factum esse. At verò fieri non posse constat, ut corpus Christi in Sacramento sit, quod ex uno in alium locum venerit; ita enim fieret, ut à cæli sedibus abesset: quoniam nihil movetur, nisi locum deserat, à quo movetur. Creari autem corpus Christi minus credibile est, ac ne in cogitationem quidem cadere hoc potest; relinquatur ergo, ut in Sacramento sit corpus Domini, & quod panis in ipsum convertatur, quare nulla panis substantia remaneat, necesse est. Hæc ratione adducti Patres, & majores nostri in Concillis, Lateranensi Magno, & Florentino, de hujus articuli veritatem apertis decretis confirmarunt; à Tridentina verò Synodo explicatius ita definitum est: Si quis dixerit, in sacrosancto Eucharistia Sacramento remanere substantiam panis, & vini, unà cum corpore, & sanguine Domini nostri Jesu Christi, anathema sit. Hæc verò ex testimoniis scripturarum facile fuit colligere; primum, quod in ejus Sacramenti institutione ipse Dominus dixit: Hoc est corpus meum: vocis enim,

hoc, ea vis est, ut omnem rei presentis substantiam demonstret: quod si panis substantia remaneret, nullo modo verè dici videretur: Hoc est corpus meum. Deinde Christus Dominus apud Joannem, Panis, inquit, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita; panem videlicet carnem suam vocans. Ac paulo post subjicit: Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis; & rursus: Caro mea verè est cibus, & sanguis me verè est potus. Cum ergo tam claris, & perspicuis verbis caræm suam panem, & cibum verum, sanguinem item verum potum nominaverit; satis videtur declarare, nullam in Sacramento substantiam panis, & vini remanere. Atque hæc perpetuò Sanctorum Patrum consistentem fuisse doctrinam, qui eos evolverit, facile intelliget. D. quidem Ambrosius ita scribit: Tu fortè dicis: meus panis est usitatus: sed panis iste, panis est ante verba Sacramentorum: ubi accesserit consecratio, de pane fit caro Christi. Quod quidem ut facilius probare posset, varia deinde affert exempla, & similitudines. Alibi verò, cum verba illa interpretaretur: Omnia, quæcumque Dominus voluit, fecit in cælo, & in terra; Licet, inquit, figura panis, & vini videatur, nihil tamen aliud, quam caro Christi, & sanguis, post consecrationem credendum est. Atque eisdem ferè verbis eandem sententiam Sanctus Hilarius exponens, docuit, quamvis extrinsecus panis, & vitium videatur, verè tamen corpus, & sanguinem Domini esse. Sed moncant Pastores hoc loco, mira-

Marc.
14.
Luc. 22.
1. Cor.
11.
Joan. 6.

S. Ambros.

S. Hilarius.

mirandum non esse, si post consecrationem, panis etiam vocetur, hoc enim nomine Eucharistia appellari consuevit, tum quia panis speciem habeat, tum quia naturalem alendi, & nutriendi corporis vim, quae panis propria est, adhuc retineat. Eam autem esse sacramentum litterarum consuetudinem, ut res ita appellentur, cuiusmodi esse videantur, satis ostendit, quod in Gen. 18. Genesi dictum est, tres viros Abrahamae apparuisse, qui tamen tres Angeli erant. Et duo illi, qui Apostolis, ascendente in caelum Christo Domino, apparuerunt, cum essent Angeli, viri dicuntur. Difficillima est omnino hujus mysterii explicatio; sed tamen conabuntur Pastores, iis, qui magis in divinarum rerum cognitione profecerunt, (nam qui adhuc imbecilliores sunt, viderendum esset, ne rei magnitudine opprimerentur) conabuntur, inquam, tradere hujus admirabilis conversionis modum: quae ita fit, ut tota panis substantia divina virtute in totam corporis Christi substantiam, totaque vini substantia in totam sanguinis Christi substantiam, sine ulla Domini nostri mutatione, convertatur; neque enim Christus aut generatur, aut mutatur, aut augetur, sed in sua substantia totus permanet: quod mysterium cum D. Ambrosius declaratur: Vides, inquit, quam operatorius sit sermo Christi. Si ergo tanta vis est in sermone Domini Jesu, ut inciperent esse, quae non erant, mundus scilicet: quoniam magis operatorius est, ut sint, quae erant, & in aliud commutentur? In quam sententiam alii etiam veteres, & gravissimi Patres scriptum reliquerunt: D. quidem Augustinus;

D. Ambros.

D. August.

Fideliter fatemur ante consecrationem panem esse, & vinum, quod natura formavit, post consecrationem verò carnem Christi, & sanguinem, quod benedictio consecravit. Damascenus: Corpus secundum veritatem conjunctum est divinitati, corpus ex sancta virgine: non quod ipsum corpus assumptum de caelo descendat, sed quod ipse panis, & vinum in corpus, & sanguinem Christi transmutentur. Haec itaque admirabilis conversio convenienter, & proprie à Sancta Catholica Ecclesia transubstantiatio est appellata, quomodo Sacra Tridentina Synodus docuit. Ut enim generatio naturalis, quod forma in ea mutatur, rectè, & proprie transformatio dici potest: ita etiam, quod in Sacramento Eucharistiae tota unius rei substantia in totam alterius rei substantiam transeat, verbum transubstantiationis rectè, & sapienter à majoribus nostris inventum est.

Sed illud sepius à Sanctis Patribus repetitum, fideles admonendi sunt, ne curiosius inquireant, quo pacto ea mutatio fieri possit; nec enim percipi à nobis potest, nec in naturalibus mutationibus, aut in ipsa rerum creatione ejus rei exemplum aliquod habemus. Verum, quid hoc sit, fide cognoscendum est; quo modo fiat, curiosum non inquirendum. Non minorem verò cautionem Pastores adhibere oportet, in eo etiam mysterio explicando: quomodo Christi Domini corpus, vel in minima panis particula totum continetur: vix enim umquam hujusmodi disputationes instituendae erunt; sed tamen, quando Christiana charitas hoc postulaverit, primum quidem memi-

Damas-
cen.

Coc.
Trid.

Sacra-
mentum
Eucharis-
tiae
Sacra-
mentum
pie cre-
dendum,
non cu-
riose
scrutan-
dum.

Luc. 1.

meminerint, fidelium animos illa voce praemunire, Non erit impossibile apud Deum omne verbum. Deinde verò doceant, Christum Dominum in hoc Sacramento, ut in loco, non esse; etenim locus res ipsas consequitur, ut magnitudine aliqua praedite sunt: Christum verò Dominum ea ratione in Sacramento esse non dicimus, ut magis, aut parvus est, quod ad quantitatem pertinet; sed ut substantia est: substantia enim panis in Christi substantiam, non in magnitudinem, aut quantitatem convertitur; nemo verò dubitat, substantiam aequè in parvo atque in magno spatio contineri; nam & aëris substantia, totaque ejus natura sic in parva, ut in magna aëris parte, itaque tota aquae natura non minus in urnula, quam in flumine insit, necesse est. Cum igitur panis substantiae, corpus Domini nostri succedat, fateri oportet, ad eundem planè modum in Sacramento esse, quo erat panis substantia ante consecrationem; ea verò utrum sub magna, an sub parva quantitate esset, nihil ad rem omnino pertinebat. Tertium restat, quod in hoc Sacramento maximum, atque admirabile videatur; quod quidem, jam duobus aliis explicatis, facilius à Pastoribus tractari posse existimandum est; panis videlicet, & vini species in hoc Sacramento, sine aliqua re subjecta constare. Nam, cum antea demonstratum sit, corpus Domini, & sanguinem verè in Sacramento esse, ita ut nulla amplius subisit panis, & vini substantia; quoniam ea accidentia Christi corpori, & sanguini inherere non possunt; relinquunt, ut supra omnem

naturae ordinem ipsa se, nulla alia re nisa sustentent. Haec perperam, & constans fuit Catholicae Ecclesiae doctrina; quae etiam fidei eorum testimoniorum auctoritate confirmari poterit, quibus antea planum factam est, nullam residere in Eucharistia panis, aut vini substantiam. Sed nihil magis fidelium pietati convenit, quam, omnis subtilioribus questionibus, hujus admirabilis Sacramenti majestatem venerari, & colere; ac deinde in eo summam Dei providentiam suspicere, quod sacrosancta mysteria sub panis, & vini specie administranda instituerit; nam cum à communi hominum natura maxime abhorreat, humanae carnis esca, aut sanguinis portio vesci; sapientissime fecit, ut sanctissimum corpus, & sanguis sub eorum rerum specie, panis, inquam, & vini, nobis administraretur, quorum quotidiano, & communi alimento maxime delectamur. Adjuncte verò etiam sunt duae illae utilitates; quarum prima est, quod ab infidelium calumnia liberati sumus, quam facili effugere non possemus, si Dominum sub propria specie comederè videremur; altera est, quod, dum corpus, & sanguinem Domini ita sumimus, ut tamen, quod verè fit, sensibus percipi non possit, hoc ad fidem in animis nostris augendam plurimum valet; quae quidem, ut Sancti Gregorii sententia pervulgatum est, ibi non habet meritum, ubi humana ratio praebet experimentum. Haec autem quae haecenus exposita sunt, non nisi magis adhibita cautione, pro audientium captu, & temporum necessitate explicanda erunt.

Verum, quae de hujus admirabilis Sacra-

S. Gregor.
Papa.

Sacramenti virtute, & fructibus dici possunt, nullum esse genus fidelium existimandum est, ad quos earum rerum cognitio non pertineat, quibusque maxime necessaria videri non debeat. Ut enim Eucharistia utilitatem fideles intelligant, ob eam potissimum causam, quæ de hoc Sacramento tam multis verbis disseruntur, cognoscenda sunt. Sed quoniam immense ejus utilitates, & fructus nulla oratione explicari possunt; unus, aut alter locus à Pastoribus tractandus erit, ut ostendant quanta in sacrosanctis illis mysteriis honorum omnium copia, & affluentia inclusa sit: hoc verò aliqua ex parte ita assequuntur, si omnium Sacramentorum vi, atque natura patefacta, Eucharistiam fonti, cætera rivulis comparaverint; verè enim, ac necessario fons omnium gratiarum dicenda est, cum fontem ipsum celestium charismatum, & donorum, omniumque Sacramentorum auctorem Christum Dominum admirabili modo in se contineat, ad quo tanquam à fonte, ad alia Sacramenta, quidquid boni, & perfectionis habent, derivatur. Ex hoc igitur, divinæ gratiæ amplissima munera, quæ nobis hoc Sacramento impertuntur, facile colligi poterunt. Commodè etiam fieri videbitur, si panis, & vini natura, quæ hujus Sacramenti symbola sunt, perpendatur; nam, quos usus corpori panis, & vinum affert, eos omnes animæ salutis, & jucunditatis, ac meliori quidem, ac perfectiori ratione, Eucharistia Sacramentum præbet. Neque enim hoc Sacramentum in substantiam nostram, ut panis, & vinum, mutatur; sed nos quodam modo in ejus naturam

convertimur: ut rectè illud D. Augustini ad hunc locum transferre possit: Cibus sum grandium, cresco, & manducabis me: nec tu me mutabis in te, sicut cibum carnis tuæ; sed tu mutaberis in me. Quod si gratia, & veritas per Jesum Christum facta est; in animam quoque infuit, est necesse, cum eum purè, & sanctè accipit, qui de se ipso dixit: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo; nam qui pietatis, & religionis studio affecti hoc Sacramentum sumunt, nemini dubium esse debet, quin ita Filium Dei in se admittant, ut ejus corpori tamquam viva membra inserantur: siquidem scriptum est: Qui manducat me, & ipse vivet propter me. Item: panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Quem locum Cyrillus dum interpretatur, ait: Dei Verbum unives se ipsum propriæ carni, fecit ipsam vivificativam. Eum ergo decebat miro quodam modo uniri corporibus per sacram ejus carnem, & pretiosum sanguinem, que, acceptimus in benedictione vivificativa in pane, & vino. Verum, quod dicitur, Eucharistia gratiam tribui, Pastores admovent, oportet, ita intelligendum non esse, perinde ac necesse non sit, ut, qui re ipsa hoc Sacramentum utiliter percipiturus est, gratiam antea adeptus fuerit. Constat enim quemadmodum mortuis corporibus naturale alimentum nihil prodest, ita etiam animæ, que spiritu non vivit, sacra mysteria non prodesse; ac propterea panis, & vini speciem habent, ut significetur, nos quidem revocandæ ad vitam animæ, sed in vita conservandæ causâ instituta esse.

Verum

D. August.

Joan. 1.

Joan. 6.

Joan. 6.

Cyril. Ius.

Sap. 16.

D. Ambros.

Verum hoc idè dictum est, quoniam prima etiam gratia (quo omnes præditos esse oportet, antequam Sacram Eucharistiam ore contingere audeant; ne iudicium sibi manducant, & bibant) nemini tribuitur, nisi hoc ipsum Sacramentum desiderio, & voto percipiat. Est enim omnium Sacramentorum finis, & Ecclesiasticæ unitatis, ac conjunctionis symbolum: neque extra Ecclesiam consequi gratiam nullus potest. Deinde, quoniam uti corpus cibo naturali non conservatur modò, sed etiam augetur, gustusque novam quotidie ex eo voluptatem, & suavitatem percipit, ita etiam Sacre Eucharistia cibus non solum animam sustentat, sed vires illi addit, efficitque, ut spiritus divinarum rerum delectatione magis, ac magis commoveatur: ob eam causam fit, ut gratiam hoc Sacramento tribui, rectè, & verissimè dicatur: jure enim manna comparari potest, ex quo omnis saporis suavitas percipiebatur. Remitti verò Eucharistia, & condonari leviora peccata, quæ venialia dici solent, non est quod dubitari debeat. Quidquid enim cupiditatis ardore anima amisit, dum levi aliqua in re parum offendit, totum id Eucharistia, eas ipsas minores culpas abstergens, restituit: quemadmodum etiam (neque enim à proposita similitudine discendum videtur) quod innati calor vi quotidie detrahitur, ac deperit, paulatim addi, & refici naturali alimento sentimus. Quare meritò à D. Ambrosio de hoc celesti Sacramento dictum est: Iste panis quotidianus sumitur in remedium quotidianæ infirmitatis. Verum hæc de his peccatis

intelligenda sunt, quorum sensu, & delectatione animus non permovetur. Illa præterea in sacris mysteriis vis est, ut nos à criminibus puros, & integros, atque à tentationum impetu incolumes servet, ac tanquam celesti medicamento animam præparet, ne alicujus mortiferæ perturbationis veneno facile infici, ac corrumpi queat. Atque ob eam etiam causam, ut testatur Divus Cyprianus, cum olim à tyrannus fideles ad tormenta, & eadem propter Christiani nominis confessionem vulgò raperentur; ne illi fortè dolorum acerbitate victi, in salutari certamine deficerent, vetus in Ecclesia Catholica mos fuit, ut eis ab Episcopis Dominici corporis, & sanguinis Sacramenta præberentur. Sed carnis etiam libidinem cohibet, ac reprimit; dum enim charitatis igne animus magis incendit, concupiscentiæ ardorem restinguat, necesse est. Postremò, ut uno verbo omnes hujus Sacramenti utilitates, & beneficia comprehendantur, dicendum est, Sacre Eucharistia summam vim esse ad æternam gloriam comparandam, scriptum est enim: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam: & ego resuscitabo eum in novissimis die. Hujus videlicet Sacramenti gratia fideles, dum hæc vitam degunt, summa conscientia pace, & tranquillitate fruuntur; deinde ejus virtute recreantur, non secus atque Elias, qui subinericij panis fortitudine ambulavit usque ad montem Dei Horeb, cum ex vita emigrandus tempus advenit, ad æternam gloriam, & beatitudinem ascendit. Hæc omnia à

R

Pasto-

S. Cyprian.

Joan. 6.

3. Reg. 19.

Pa-toribus latissimè explicabuntur, si vel D. Joannis cap. 6. in quo multiplices hujus Sacramenti effectus aperiantur, tractandum sumperint, vel admiranda Christi Domini facta percurrentes, ostenderint, cum eos jure, ac merito beatissimos fuisse existimamus, in quorum tecta mortalis receptus est, vel qui illius vestis, aut fimbrie tactu sanitatem recuperarunt, multò nos beatores, & feliciores esse, in quorum animam immortalis gloria præditus ingredi non gravetur, ut ejus vulnera sanet omnia, eamque, amplissimis muneribus ornatam, sibi conjungat.

De usu
Et modo
sumendi
Sacramenti:
legue
preparatione,
sù animi,
mi, tum
etia corpus.

Verum docendum est, à quibus ingentes illi Sacræ Eucharistiæ fructus, qui modò commemorati sunt, percipi possint; neque unam tantum esse communicandi rationem, ut fidelis populus discat meliora charismata emulâri. Rectè igitur, & sapienter majores nostri, ut in Tridentina Synodo legitur, tres hujus Sacramenti sumendi rationes distinxerunt. Alii enim Sacramentum tantum accipiunt, ut peccatores, qui sacra mysteria impuro ore, & corde accipere non verentur, quos Apostolus ait indignè manducare, & bibere corpus Domini. De his D. Augustinus ita scribit: Qui non manet Christus, & in quo non manet Christus, procul dubio non manducet spiritualiter ejus carnem, licet carnaliter, & visibiliter præcat dentibus sacramenta corporis, & sanguinis. Qui itaque hoc modo affecti sacra mysteria accipiunt, non solum ex his nullum capiunt fructum, sed, ipso Apostolo teste, judicium sibi manducant, & bibunt. Alii verò spiritu tantummodo Eucharistiam

1. Cor.
xli.

sumere dicuntur: ii sunt, qui desiderio, & voto propositum celestem illum panem comedunt, fide viva incensi, quæ per dilectionem operatur, ex quo, si non omnes, maximos certè utilitatis fructus consequuntur. Alii denique sunt, qui Sacramento, & spiritu Sacram Eucharistiam percipiunt; qui cum ex Apostoli doctrina prius se probaverint, ac veste nuptiali orati ad divinam hanc mensam accesserint, ex Eucharistia capiunt uberiores illos, quos antea diximus, fructus. Quare periculum est, eos se maximis, & celestibus bonis privare, qui cum ad corporis Domini Sacramentum etiam sumendum parati esse possint, satis habent spiritu tantum sacramentum communicem accipere. Sed jam docendum est, qua ratione præparatos fidelium animos esse oportet, antequam ad sacramentalem Eucharistiæ perceptionem veniant. Ac primum quidem, ut pateat, eam præparationem maxime necessariam esse, Salvatoris nostri exemplum proponendum est. Nam antequam Apostolis pretiosis corporis, & sanguinis sui sacramenta daret, quamvis jam mundi essent, pedes eorum lavit; ut declararet omnem diligentiam adhibendam esse, ne quid nobis ad summam animi integritatem, & innocentiam desit, cum sacra mysteria percepturi sumus. Deinde verò fideles intelligant, quemadmodum, si optimè affecto, & preparato animo Eucharistiam aliquisumat, amplissimis celestis gratiæ muneribus ornatur; ita contra, si imparatus accipiat, non solum nihil commodi, sed maxima etiam incommoda, & detrimenta eum accipere. Optimis enim

Gal. 5.

1. Cor.
11.

Joan.
13.

Job. 26.

1. Cor.
11.

enim rebus, & maxime salutaribus hoc proprium est, ut, si in tempore illis utamur, vehementer prosint; sin alieno tempore adhibeantur, periculum, & exitium afferant. Quare mirandum non est, ingentia quoque, & præclarissima Dei dona, cum bene constituto animo accipiuntur, ad celestem gloriam consequendam maximo nobis adjumento esse; at verò, cum his non ipsis indignos præbemus, sempiternam mortem asserre. Id verò arcæ Domini exemplo comprobatur; arca enim fœderis, qua nihil præstantius Israëlitis populus habuit, cui etiam per illam maxima, & immerabilia beneficia Domini tribuerat, à Philistæis ablata summam illis pestem, & calamitatem cum aeterno dedecore conjunctam importavit: sic etiam cibi, qui ore accepti in stomachum bene affectum illabuntur, corpora alunt, & sustentant; qui verò in stomachum vitiosus humoribus plenum infundi solent, graves morbos efficiunt. Primam itaque illam præparationem fideles adhibeant, ut discernant mensam à mensa, hanc sacram ab aliis profanis, celestem hanc panem à communi; atque hoc fit, cum certò credimus præsens esse verum corpus, & sanguinem Domini, quem in celo Angeli adorant, ad cujus nutum columnæ cæli contremiscunt, & pavent, cujus gloria plenum est cælum, & terra. Hoc nimirum est dijudicare corpus Domini, quod Apostolus admonuit: cujus tamen mysterii magnitudinem venerari potius oportet, quam in disputationibus ejus veritatem curiosius perquirere. Altera verò illa præparatio maxime necessaria est, ut unus-

quisque à se ipso quærat, num pacem cum aliis habeat, num proximis verè atque ex animo diligat. Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum. Deinde conscientiam nostram scrutari diligenter debemus, ne fortè extitit aliquo peccato contaminati simus, cujus penitere necesse sit; ut prius contritionis & confessionis medicamento illud eluatur; definitum est enim à Sancta Tridentina Synodo, nemini licere, quem mortalis peccati conscientia stimulet, si Sacerdotis facultas data sit, antequam se Sacramentali confessione purgavit, quantumvis sibi contritus esse videatur, Sacram Eucharistiam accipere. Præterea, tacitè cum animis nostris cogitemus, quam indigni simus, quibus divinum hoc beneficium à Domino tribuatur: bene illud Centurionis, de quo idem ipse Salvator testatus est, se non invenisse tantam fidem in Israël, ex animo dicendum est: Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum. Exquiramus etiam à nobis ipsis, an illud Petri usurpare nobis liceat: Domine tu scis, quia amo te. Meminisse enim oportet, cum, qui sine veste nuptiali in Domini convivio accubuerat, in tenebrosam carcerem conjunctum, sempiternis penis addictum fuisse. Neque verò animi solum, sed etiam corporis præparatione opus est; nam jejuni ad sacram mensam accedere debemus, ita ut salutem à dimidia antecedentis diei nocte, usque ad illud

R 2

Matt.
5.

Trid.
Syn.

Matt.
8.

Joan.
21.

tem-

temporis punctum, quo Eucharistiam accipimus, nihil omnino comedimus, aut biberimus. Postulat etiam tauti Sacramenti dignitas, ut, qui matrimonio con iuncti sunt, aliquot dies à concubitu uxorum abstineant, Davidis exemplo admoniti, qui cum panes propositionis à Sacerdote accepturus esset, purum se, & pueros suos ab uxorum consuetudine tres ipsos dies esse professus est. Hac ferè sunt, quæ maximè observari à fidelibus oportet, ut se ad sacra mysteria utiliter accipienda antea parent; reliqua enim, quæ hoc in re providenda esse videantur, ad hæc ipsa capita facile redigi poterunt.

Eucharistia Sacramentum quando, quoties, & à quibus sumendum. Conc. Lat.

Sed ne fortè aliqui segniore ad hoc Sacramentum percipiendum reddantur, quòd tantam præparationem adhibere grave admodum, & difficile ducant, fideles sæpè admonendi sunt, omnibus eam legem propositam esse, ut Sacram Eucharistiam accipiant. Præterea, constitutum est ab Ecclesia, ut, qui semel saltem singulis annis in Pascha non communicaverit, ab Ecclesia arceatur. Neque tamen fideles hoc satis habeant, se, huius decreti auctoritate obtemperantes, semel tantummodo corpus Domini quoties accipere; verùm sæpius iterandam Eucharistiam communionem existimant. Utrum autem singulis mensibus, vel hebdomadis, vel diebus id magis expedit, certa omnibus regula prescribi non potest; verumtamen illa est Sancti Augustini norma certissima, Sic vive, ut quotidie possis sumere. Quare Parochi partes erunt, fideles crebrè adhortari, ut, quemadmodum corpori in singulos dies alimentum subministrare necessarium

D. August.

putant, ita etiam quotidie hoc Sacramento alende, & nutriende animæ curam non sbjiciant; neque enim minus spirituali cibo animam, quam naturali corpus, indigere perspicuum est. Vehementer autem proderit hoc loco repetere maxima illa, & divina beneficia, quæ, ut antea demonstratum est, ex Eucharistia sacramentali communionem consequimur. Illa etiam figura erit addenda, cum singulis diebus corporis vires manna reficere oportebat; itemque Sanctorum Patrum auctoritates, quæ frequentem huius Sacramenti perceptionem magnopèrè commendant; neque enim unius Sancti Patris Augustini ea fuit sententia: Quotidie peccas, quotidie sume; sed, si quis diligeret attendere, eundem omnium Patrum, qui de hac re scripserunt, sensum fuisse, facile comperiet. Ac tempus quidem olim fuisse, cum fideles quotidie Eucharistiam acciperent, ex Apostolorum Actis intelligemus:

Exod. 16.

S. August.

Act. 9.

S. Anaclet. Papa.

omnes enim, qui tunc Christianam fidem profitebantur, vera & sincera charitate ita ardebant, ut, cum sine intermissione orationibus, & aliis pietatis officiis operam darent, quotidie ad Sacra Domini corporis mysteria sumenda parati invenirentur. Eam postea consuetudinem, quæ intermitti videbatur, Anacletus, Sanctissimus Martyr, & Pontifex, aliqua ex parte renovavit: præcepit enim, ut ministri, qui Missæ sacrificio interessent, communicarent; quòd ab Apostolis constitutum esse affirmaret. Dicit etiam in Ecclesia ille mos fuit, ut Sacerdos, peracto sacrificio, cum Eucharistiam sumpsisset, ad populum, qui aderat, conversus, his

his verbis ad sacram mensam fideles invitaret: Venite fratres ad communionem: tunc qui parati erant, summa cum religione sacrosancta mysteria sumebant. Sed cum deinde charitas, & pietatis studium adeò refrixisset, ut rarè admodum ad communionem fideles accederent; sancitum est à FABIANO Pontifice, ut ter quotannis, Natali Domini, & Resurrectione, & Pentecoste omnes Eucharistiam sumerent, id quod postea à multis Conciliis, præsertim verò ab Agathensi primo confirmatum est. Ad extremum, cum eò res adducta esset, ut non modò sancta illa, & salutaris præceptio non servaretur, sed in plures etiam annos Sacre Eucharistie communicatio differretur; decretum est in Lateranensi Concilio, ut semel ad minus singulis annis in Pascha fideles omnes sacrum Domini corpus acciperent: qui verò id facere neglexissent, Ecclesie aditu prohiberentur. Verum quamvis hæc lex Dei, & Ecclesie auctoritate sancita, ad omnes fideles pertineat; docendum est tamen eos excipi, qui nondum rationis usum propter ætatis imbecillitatem habent; hi enim neque Sacram Eucharistiam à profano, & communi pane sciunt discernere, neque ad eam accipiendam pietatem animi, & religionem afferre possunt; atque id etiam à Christi Domini institutione alienissimum videtur, ait enim: Accipite, & comedite. Infantes autem idoneos non esse, qui accipiant, & comedant, satis constat. Vetus quidem illa fuit in quibusdam locis consuetudo, ut infantibus etiam Sacram Eucharistiam præberent: sed tamen tum ob eas causas, quæ

S. Fabian. Papa.

Agath. Conc.

Conc. Lat.

Matth. 26.

ante dictæ sunt; tum ob alias, Christianæ pietati maximè consentaneas, jandiu ejusdem Ecclesie auctoritate id fieri desit. Quæ verò ætate pueris sacra mysteria danda sint, nemo melius constituit poterit, quam Pater, & Sacerdos, cui illi confitentur peccata; ad illos enim pertinet explorare, & à pueris percurrari, an huius admirabilis Sacramenti cognitionem aliquam acciperit, & gustum habeat. Amentibus præterea, qui tunc à pietatis sensu alieni sunt, sacramenta dare minime oportet; quamvis, si, antequam in insaniam inciderit, piam, & religiosam animi voluntatem præstulerit, licebit eis in fine vite, ex Concilio Carthaginensis decreto, Eucharistiam administrare; modò vomitionis, vel alterius indignitatis, & incommodi periculum nullum timendum sit.

Conc. Cart.

Quod verò ad communicandi ritum pertinet, doceant Parochi, Sanctæ Ecclesie lege interdictum esse, ne quis sine ipsius Ecclesie auctoritate, præter Sacerdotes, corpus Domini in sacrificio conficientes, sub utraque specie Sacram Eucharistiam sumat; nam, ut à Tridentina Synodo explicatum est, quamvis Christus Dominus in ultima cæna altissimum hoc Sacramentum in panis, & vini speciebus instituerit, & Apostolis tradiderit: ex eo tamen non efficitur, hæc legem à Domino Salvatore constitutam esse, ut omnibus fidelibus sacra mysteria sub utraque specie administranda sint. Etenim idem Dominus noster, cum de hoc Sacramento loqueretur, alterius tantum speciei sæpius meminit, ut cum inquit: Si quis manducaverit,

Trid. Syn.

Joan. 6.

ex hoc pane, vivet in æternum: &c. Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita: &c. Qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Multis verò, & iis quidem gravissimis rationibus adductam esse Ecclesiam patet, ut hanc potissimum sub altera specie communicandi consuetudinem non solum approbaret, sed etiam decreti auctoritate firmaret. Primum enim maximè cavendum erat, ne sanguis Domini in terram funderetur: quod quidem facili vitari posse non videbatur, si in magna populi multitudine eum mixturæ oportuisset. Præterea, cum Sacra Eucharistia aegrotis præsto esse debeat, magnopere timendum erat, ne, si diutius vini species asservaretur, coalesceret. Permulti præterea sunt, qui vini saporem, ac ne odorem quidem perferre ullo modo possint. Quare ne, quod spiritualis salutis causa dandum est, corporis valetudini noceret, prudentissimè sancitum est ab Ecclesia, ut panis tantummodo speciem fideles acciperent. Accedit ad alias rationes, quæ in pluribus provinciis subda vini penuria laboratur: neque id aliunde, sine maximis impensis, ac non nisi longissimis, & difficillimis itineribus, conveyi potest. Deinde, quod maximè omnium ad rem pertinet, convellenda erat eorum hæresis, qui negabant sub utraque specie totum Christum esse, sed corpus tantum exangue sub panis, sanguinem autem sub vini specie contineri asserbant. Ut igitur fidei Catholicæ veritas magis ante omnium oculos poneretur, sapientissimo consilio alterius speciei, hoc est panis, communicatio inducta est. Sunt

& aliæ rationes, ab iis collectæ, qui de hoc argumento disserunt; quæ, si opus esse videbitur, à Parochis afferri poterunt. Jam de ministro, quamvis id à nemine ferè ignorari possit, agendum est, ne quid prætermisum sit, quod ad hujus Sacramenti doctrinam pertinere videatur; itaque tradendum est, solis Sacerdotibus potestatem datum esse, ut Sacram Eucharistiam conficiant, ac fidelibus distribuunt. Eum autem morem in Ecclesia semper servatum esse, ut fidelis populus à Sacerdotibus sacramenta acciperet; Sacerdotes autem sacra facientes ipsi se communicarent, Sancta Tridentina Synodus explicavit; ostenditque hanc consuetudinem, tanquam ab Apostolica traditione profectam, religiose retinendam esse; cum præsertim hujus rei illustre nobis exemplum Christus Dominus reliquerit, qui & sanctissimum corpus suum consecravit, & Apostolis suis manibus porrexit. Verùm, ut quæcumque ratione tanti Sacramenti dignitati consuleretur, non modò ejus administrandi potestas solis Sacerdotibus data est, sed lege etiam Ecclesia vetuit, ne quis, nisi consecratus esset, sacra vasa, lintea, & alia instrumenta, quæ ad illius confectionem necessaria sunt, tractare, aut tangere auderet; modò gravis aliqua necessitas non incidere. Ex quo tum Sacerdotes ipsi, tum reliqui fideles intelligere possunt, quanta religione, & sanctitate præditos esse oporteat, qui ad Eucharistiam vel consecrandam, vel administrandam, vel sumendam accedunt. Quamquam, quod antea de cæteris Sacramentis dictum est, ea non minus per improbos administra-

nistrari, si, quæ ad illorum perfectam rationem attinent, rite serventur, idem valet in Eucharistie Sacramento; neque enim hæc omnia ministrorum merito niti, sed Christi Domini virtute, & potestate geri credendum est. Hæc sunt, quæ de Eucharistia, ut Sacramentum est, explicanda erunt.

Nunc, quod restat dicendum, ut sacrificium est, explanare oportet, ut intelligant Parochi, quæ potissimum de hoc mysterio, quemadmodum Sancta Synodus decrevit, Dominicis & festis diebus fideli populo tradere debeant. Etenim hoc Sacramentum non solum thesaurus est celestium divitiarum; quo si bene utamur, Dei gratiam nobis conciliamus, & amorem: sed in eo præcipua quædam ratio inest, qua ei pro immensis in nos collatis beneficiis aliquam gratiam referre possimus. At verò hæc victima, si ritè, & legitime immoletur, quam grata, & accepta Deo sit, ex hoc colligitur. Si enim veteris legis sacrificia, de quibus scriptum est; Sacrificium, & oblationem noluisti, & iterum; Si voluisses sacrificium, dedissem utique; holocaustis non delectaberis: ita placuerunt Domino, ut Scriptura, Deum odoratum esse odorem suavitatis, id est grata ei & accepta fuisse, testetur: quid nobis sperandum de eo sacrificio, in quo ille ipse immolatur, atque offertur, de quo cœlestis vox bis auditæ est; Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui? Hoc igitur mysterium Parochi diligenter exponant; ut, cum fideles ad rem divinam convenierint, attentè, & religiose sacra illa, in quibus intersunt, meditari discant. In pri-

mis autem docebunt, Eucharistiam duobus de causis à Christo Domino institutam esse; altera est, ut cœlestis anime nostre alimentum esset, quo vitam spiritualem tueri, & conservare possemus; altera, ut Ecclesia perpetuum sacrificium haberet, quo peccata nostra expiantur, & celestis Pater, sceleribus nostris sæpè graviter offensus, ab ira ad misericordiam, à justè animadversionis severitate ad clementiam traderetur. Hujus rei figuram, & similitudinem in agno Paschali licet animadvertere, qui ut sacrificium & Sacramentum à filiis Israël offerri, & comedi consueverat. Nec verò, cum Salvator noster Deo Patri se ipsum in ara crucis oblaturus esset, ullam suæ erga eos immensæ charitatis illustriorem significationem dare potuit, quàm cum nobis visibile sacrificium reliquit, quo cruciatum illum, semel in cruce paulo post immolandum, instauraretur, ejusque memoria usque in finem sæculi quotidie summa cum utilitate ab Ecclesia per universum orbem diffusa, coleretur. Differunt autem plurimùm inter se hæc duæ rationes; Sacramentum enim consecratione perficitur: omnis verò sacrificii vis in eo est, ut offeratur. Quare Sacra Eucharistia, dom in pyxide continetur, vel ad ægrotum deferitur, Sacramenti, non sacrificii rationem habet: deinde etiam, ut Sacramentum est, iis, qui divinam hostiam sumunt, meriti causam affert, & omnes illas utilitates, quæ supra commemoratae sunt: ut autem sacrificium est, non merendi solum, sed satisfaciendi quoque efficientiam continet: nam ut Christus Dominus in passione sua pro nobis

Conc.
Trid.

Math.
26.
Marc.
14.

Psalm.
39.
Psalm.
50.
Gen. 8.

Math.
3. & 17.

nobis meruit, ac satisfecit: sic qui hoc sacrificium offerunt, quo nobiscum communicant, Dominicæ passionis fructus merentur, ac satisfaciunt. Jam, de hujus sacrificii institutione nullum ambigendi locum Sancta Tridentina Synodus reliquit: declarat enim, in extrema cœna à Christo Domino institutum esse; simulque mathematicè eos damnavit, qui asserant, verum & proprium sacrificium Deo non offerri; aut, offerre, nihil aliud esse, quàm Christum ad manducandum dari. Nec verò illud prætermisit, quin diligenter explicaret, uni Deo sacrificium fieri; nam etsi Ecclesia interdum Missas in memoriam, & honorem Sanctorum celebrare consuevit; non tamen illis sacrificium, sed uni Deo, qui Sanctos immortalis gloria coronavit, offerri docuit. Quare nec Sacerdos unquam dicere solet; Offero tibi sacrificium, Petre, vel Paule; sed, dum uni soli Deo immolat, gratias illi agit pro beatissimorum martyrum insigni victoria, eorumque patrocinium ita imporat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in caelis, quorum memoriam facimus in terris. Hæc autem, quæ de hujus sacrificii veritate à Catholica Ecclesia tradita sunt, ex Domini verbis accipiunt, cum extrema illa nocte hæc ipsa sacra mysteria Apostolus commendans, Hoc facite, inquit, in meam commemorationem. Eos eam quemadmodum à Sancta Synodo definitum est, tunc Sacerdotes instituit, præcepitque, ut ipsi, & qui eis in Sacerdotali munere successuri essent, corpus ejus immolarent, & offerrent; atque id etiam Apostoli verba ad Corin-

thios scripta satis demonstrant, cum ait: Non potestis calicem Domini bibere, & calicem demoniorum: non potestis mensæ Domini participes esse, & mensæ demoniorum. Ut enim pro demoniorum mensa, altare, in quo eis immolabatur, intelligendum est: ita etiam (ut, quod Apostolus proponit, probabili argumentatione concludatur) mensa Domini nihil aliud, nisi altare, in quo sacrificium Domino fiebat, significare potest.

Quod si ex veteri testamento hujus sacrificii figuras, & oracula requiramus, primum quidem de eo Malachias apertissimè vaticinatus est, his verbis: Ab ortu solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus; & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda, quia magna est nomen meum in gentibus; dicit Dominus exercituum. Præterea, hæc hostia tam ante, quam post latam legem, variis sacrificiorum generibus prænucciata est. Etenim bona omnia, quæ iis sacrificiis significabantur, hæc una victimæ, tamquam omnium perfectio, & absolutio, complexa est. Verumtamen nulla in re ejus imaginem magis expressam licet videre, quàm in Melchisedec sacrificio; ipse enim Salvator Sacerdotem secundum ordinem Melchisedec se in æternum constitutum declarans, corpus & sanguinem suum in extrema cœna sub speciebus panis, & vini Deo Patri obtulit. Unam itaque & idem sacrificium esse fatemur, & haberi debet, quod in Missa peragitur, & quod in cruce oblatum est: quemadmodum una est & eadem hostia Christus, videli-

1. Cor.
10.

Luc. 22.

1. Cor.
11.

Eucharis-
tia
sacrifici-
um
figuris
&
prophe-
tis
testamen-
ti
prædictum.

Mal.
1.

Hebr. 7.

Hebr. 4.

delicet Dominus noster, qui se ipsum in ara crucis semel tantummodo cruentum immolavit. Neque enim cruenta, & incruenta hostia, duæ sunt hostiæ, sed una tantum, cujus sacrificium, postquam Dominus ita præcepit, Hoc facite in meam commemorationem, in Eucharistia quotidie instauratur. Sed unus etiam, atque idem Sacerdos est Christus Dominus; nam ministri, qui sacrificium faciunt, non nism, sed Christi personam suscipiunt, cum ejus corpus & sanguinem conficiunt: id quod & ipsius consecrationis verbis ostenditur; neque enim Sacerdos inquit; Hoc est corpus Christi, sed, Hoc est corpus meum: personam videlicet Christi Domini gerens, panis, & vini substantiam, in veram ejus corporis, & sanguinis substantiam convertit. Quæ cum ita sint, sine ulla dubitatione docendum est, id quod etiam Sancta Synodus explicavit, sacrosanctum Missæ sacrificium esse non solum laudis, & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificii, quod in cruce factum est; sed vere etiam propitiatorum sacrificium, quo Deus nobis placatus, & propitius redditur. Quare si puro corde, & accensa fide, & intimo nostrorum scelerum dolore affecti hanc sanctissimam hostiam immolemus, & offeramus, dubitandum non est, quin misericordiam à Domino consecuturi simus, & gratiam in auxilio opportuno: hujus enim victimæ odore ita delectatur Dominus, ut gratiæ, & penitentia donum nobis impertiens peccata condonet. Quomobrem & solemnissimum est illa Ecclesie precatio; Quoties hujus hostiæ commemoratio celebra-

tur, toties opus nostre salutis exercetur: nimirum uberrimi illi cruentæ hostiæ fructus per hoc incruentum sacrificium ad nos manant. Deinde verò hujus sacrificii eam vim esse, Parochi doceant, ut non solum immolanti, & sumenti prosit, sed omnibus etiam fidelibus, sive illi nobiscum in terra vivant, sive, jam in Domino mortui, nondum planè expiati sint. Neque enim minus ex Apostolorum certissima traditione pro his utiliter offertur, quam pro vivorum peccatis, panis, satisfactoribus, ac quibusvis calamitatibus, & angustiis. Ex quo facile perspicitur, omnes Missas communæ censendas esse, ut quæ ad communem omnium fidelium utilitatem, & salutem pertineant. Habet autem hoc sacrificium multos, eosque maximè insignes, ac solemniores ritus, quorum nullus supervacaneus, aut inaniss existimandus est; verum omnes eo spectant, ut & tanti sacrificii majestas magis eluceat, & salutaribus mysteriis inveniendis ad rerum divinarum, quæ in eo sacrificio occulte sunt, contemplationem fideles excitentur. Sed de his nihil est ut plura dicamus, tum quia hoc argumentum longiore explicatione postulare videtur, tum quia proposita institutioni conveniat, tum quia innumerae penè libellos, & commentarios, qui de hac re à piis & doctissimis viris conscripti sunt, Sacerdotes in promptu habebunt. Hæc tamen igitur satis fuerit, earum rerum, quæ ad Eucharistiam, tum quæ Sacramentum, tum quæ sacrificium sit, pertinent, potiora capita, juvante Domino, exposuisse.

Trid.
Syn.

Trid.
Syn.

Luc. 22.
1. Cor.
11.
Conc.
Trid.